

P III 589

Biblioteca

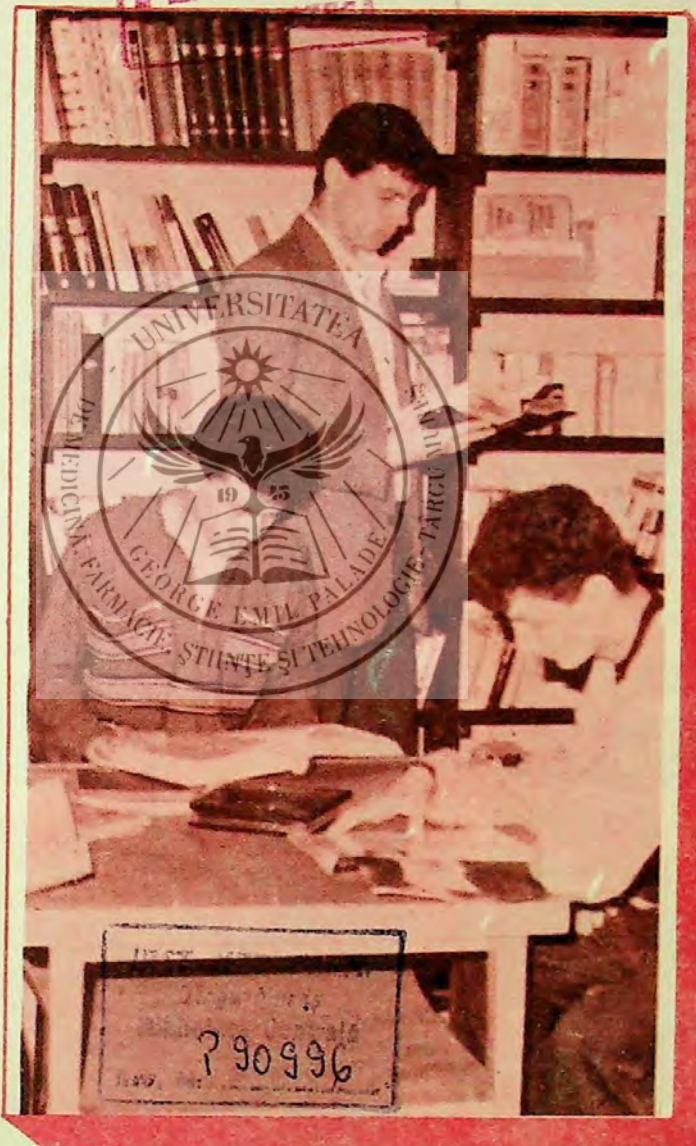
BULETIN TRIMESTRIAL
DE BIBLIOTECONOMIE
EDITAT DE REVISTA
„CÎNTAREA ROMÂNIEI“

1989

3

Biblioteca

Biblioteca

biblioteca

biblioteca

Sumar

Ioana Soare: *Bibliotecile sindicatelor — puternice centre ale educației comuniste*

● p. 1—2

Nelușa Tămășan: *Sub semnul colaborării*

● p. 3—4

Iolanda Vrabie: *Posibilități multiple de informare și documentare*

● p. 5—6

Cezarina Victoria Adamescu: *Cartea la locul de muncă*

● p. 6—7

Artemiza Ene: *Cenaclul în viața bibliotecii*

● p. 8

DIALOG PROFESIONAL

Ion Stoica: *Patrimoniul cultural din biblioteci — izvor și obiectiv educațional*

● p. 9—10

Dan Matei, Răzvan Teodorescu: *Proiectul FOLIO. Subsistemul de informare*

● p. 11—14

Sanda Ionescu: *Aplicarea ISBD la Biblioteca Centrală Pedagogică*

● p. 15—16

Stelian D. Neicu: *Prelucrarea automată a indicilor CZU și a definițiilor asociate în vederea regăsirii lor*

● p. 16—18

Dumitru David, Cezar Ciubotaru, Lucreția Vasilescu: *Documentare automată pentru publicațiile de informatică din sistemul B.C.U.*

● p. 19—21

Georgeta Medvighi, Elena Vacariu, Viorica Elisei: *Colecțiile speciale în sprijinul creativității tehnice a beneficiarilor*

● p. 21—22

AGENDA

● p. 23—29

CONSULTAȚII

Ioana Caraba Mitrofan: *Aspecte ale modernizării catalogului sistematic în domeniile filozofiei, sociologiei și politicii*

● p. 30—31

MERIDIAN BIBLIOLOGIC

● p. 32 cap. III

Redactor șef:

MIHAI NEGULESCU

Secretar responsabil de redacție:

ION MARINESCU

Redactori:

IOANA LUPU

ANNE-MARIE MIHIȚ

● Punctul de informare și documentare al Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatului Întreprinderii de Industrializare a Zahărului Bucecea

● Biblioteca Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatului Întreprinderii de Utilaj Petrolier din Tîrgoviște

O bibliotecă implicată în acțiunea de perfecționare a forței de muncă, de sprijinire a mișcării de invenții și inovații este cea a Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatelor din Tirgovite.

Bibliotecile sindicatelor — puternice centre ale educației comuniste

În atmosfera de înălțătoare vibrație patriotică, revoluționară, de puternică eferescență creatoare determinată de ampla dezbateră publică a Proiectului Programului-Directivă și a Tezelor pentru apropiatul Congres al partidului, Consiliul Central al U.G.S.R., organele și organizațiile sindicale, instituțiile culturale din sistemul sindicatelor, sub îndrumarea permanentă a organelor și organizațiilor de partid, s-au preocupat de intensificarea muncii cu cartea și creșterea contribuției bibliotecilor la promovarea cărții ca important instrument al ridicării conștiinței socialiste, a spiritului revoluționar al oamenilor muncii în vederea participării lor active la înlăturarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială a patriei.

Prin forme specifice muncii cu cartea, bibliotecile sindicatelor organizează o gamă largă de acțiuni pentru cunoașterea, însușirea și aplicarea în viață de către toți oamenii muncii a importantelor documente de partid supuse dezbaterii, a tezelor și ideilor reieșite din cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a direcțiilor de dezvoltare intensivă a patriei în etapa actuală și în perspectivă pînă în anii 2000—2010.

În întreprinderi și instituții, la sálile de apel din unitățile miniere, la brigázile și punctele de lucru din șantierelor de construcții, la căminele muncitorști, sînt organizate dezbateri, simpozioane, mese rotunde, prezentări și recenzii de cărți, expoziții de carte social-politică, tehnico-științifică și de cultură generală menite să vină în întîmpinarea cerințelor de

lectură ale oamenilor muncii. Au crescut preocupările sindicatelor pentru apropierea cărții de locul de muncă prin înființarea de noi puncte de împrumut și biblioteci de secție, prin mai buna organizare și dotare a punctelor de documentare și informare politică.

Manifestările organizate la centrele de creație și cultură socialistă „Cîntarea României”, în întreprinderi și instituții aduc în centrul atenției participanților marile realizări obținute de poporul nostru sub conducerea partidului în anii construcției socialiste, îndeosebi în „Epoca Nicolae Ceaușescu”. O atenție deosebită este acordată popularizării, cunoașterii și însușirii operei secretarului general al partidului, a contribuției sale inestimabile la dezvoltarea teoriei și practicii revoluționare, a sistemului democrației socialiste, a inițiativelor valoroase întreprinse pentru instaurarea unei noi ordini internaționale, pentru de-zarmare și pace în întreaga lume.

În actuala ediție a Festivalului național Cîntarea României putem remarca o creștere a preocupării sindicatelor pentru implicarea mai eficientă a activității bibliotecare, a cărții de specialitate în amplul program de ridicare a nivelului de pregătire profesională a oamenilor muncii, de dezvoltare a gândirii economice a acestora la nivelul cerințelor revoluției tehnico-științifice. Sub genericile „Biblioteca în sprijinul promovării progresului tehnic în producție” și „Revoluția tehnico-științifică, productivitate, calitate și eficiență” au fost organizate, în secții, în sectoare, în fabrici, la locurile de muncă, expuneri, mese rotunde, consfătuiri, schimburi de experiență, cu participarea unor activiști de partid și de stat, a cadrelor de conducere și a specialiștilor din unitățile economice, în cadrul cărora au fost dezbătute probleme prioritare cum ar fi cele privind organizarea producției și a muncii, modernizarea proceselor de producție, promovarea progresului tehnic, creșterea mai accentuată a productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, cunoașterea și însușirea principiilor noului mecanism economico-financiar, sarcinile ce revin colectivului de oameni ai muncii pentru îndeplinirea indicatorilor de plan ai producției fizice, îndeosebi a celei destinate exportului.

În actuala etapă de dezvoltare pe baze intensive a economiei naționale și de creștere a eficienței economice are loc o puternică mobilizare a forțelor tehnice din cercetare și producție, a maselor largi de oameni ai muncii în vederea îndeplinirii cu succes a obiectivelor actualului cincinal. „Este bine să subliniem — spunea secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 12—14 aprilie a.c. — că atunci cînd vorbim de modernizare trebuie să înțelegem realizarea de noi tehnologii, cu consumuri mai reduse și care să asigure produse de o calitate superioară, de noi utilaje cu performanțe mai bune, care să conducă la concentrarea unor operații și procese tehnologice și reducerea, pe această cale, a consumurilor și creșterea productivității muncii, la realizarea de noi mașini complexe, agregate, care să

execute concomitent mai multe operații în toate domeniile de activitate, de noi motoare, cu reducerea substanțială a consumurilor și, în general, de noi produse, de noi tehnologii, de noi mașini care să situeze economia românească — industria, agricultura, toate sectoarele — la nivelul cel mai înalt de dezvoltare”. Toate acestea nu se pot realiza decît cu oameni ai muncii cu o înaltă calificare, cu un înalt simț al răspunderii ce dau dovadă în întreaga lor activitate de o înaltă conștiință socialistă, revoluționară. Un aspect deosebit de important subliniat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se referă la faptul că automatizarea și robotizarea nu vor putea înlocui omul, el reprezentînd, în continuare, factorul hotărîtor al progresului și civilizației, al dezvoltării economice și sociale.

Spre om, spre cerințele sale privind mai buna pregătire profesională, lărgirea orizontului său de cunoștințe se îndreaptă și activitatea celor peste 4000 de biblioteci și colecții de cărți ale sindicatelor în care funcționează peste 5000 de filiale, biblioteci de secție și puncte de împrumut, cu un fond de peste 18,3 milioane de publicații. Îmbunătățirea și modernizarea serviciilor de lectură publică, pătrunderea constantă a cărții la locurile de muncă au contribuit la creșterea numărului de cititori. La sfîrșitul anului trecut, el se ridica la 2446785, iar în acest an, această cifră va fi depășită. În acest context, se impune o mai puternică ancorare a activității bibliotecare în acțiunea de pregătire și perfecționare profesională a oamenilor muncii, de participare activă la desfășurarea lectoratelor tehnice, la activitatea cercurilor de invenții și inovații, la atragerea unui număr cit mai mare de oameni ai muncii la activitatea de creație tehnico-științifică înscrisă la loc de cinste în Festivalul național Cîntarea României. Ponderea activităților cu cartea în ansamblul programelor concepute în acest sens trebuie să crească nu numai cantitativ, ci și sub aspect calitativ printr-o mai eficientă și corespunzătoare valorificare a fondului de publicații referitoare la domenii ca inventica, cibernetica, informatica, robotica, electronica ș.a.

Mărețele obiective prevăzute în Proiectul Programului-Directivă al Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1991—1995 și orientările de perspectivă pînă în anii 2000—2010 și Tezele pentru forumul suprem al comuniștilor deschid noi și luminoase perspective ridicării României pe trepte superioare de civilizație materială și spirituală. Ele conturează, cu argumentele unei profunde cunoașteri științifice a drumului socialist pe care s-a înscris țara noastră, un complex și însuflețitor program de acțiune ce reunește într-un efort colectiv de hărnicie și competență forțele întregii națiuni.

Ioana SOARE

adjunct al președintelui Comisiei pentru activitate politică, cultural-educativă de masă, sport și turism din Consiliul Central al U.G.S.R.

BIBLIOTECA ȘI PERFECTIONAREA PROFESIONALĂ A OAMENILOR MUNCII

Sub semnul colaborării

O bibliotecă înscrisă de curind în sfera lecturii publice este cea aparținând Centrului de creație și cultură socialistă „Cintarea României” al sindicatelor din Rovinari.

Cu sprijinul Consiliului Municipal al Sindicatelor Birlad, Biblioteca Centrului de creație și cultură socialistă „Cintarea României” al sindicatelor din Birlad este la curent cu datele privind structura socio-profesională, evantaiul meseriilor, numărul participanților de la formele de învățământ politico-ideologic, numărul disciplinelor și al cursanților de la cursurile de perfecționare și de ridicare a calificării, cu numărul și numele propagandiștilor și al cadrelor tehnice care conduc toate aceste forme de pregătire politico-ideologică și profesională, precum și cu datele privind lectoratele tehnice și cercurile de invenții și inovații. Investigațiile întreprinse în rândul oamenilor muncii din întreprinderile orașului nostru privind cerințele de lectură în aceste domenii ne-au relevat existența unei reale nevoi de carte în întinpinarea căreia biblioteca este chemată să vină cu o gamă mai largă de servicii. În ceea ce privește cartea tehnică, a apărut clar faptul că majoritatea oamenilor muncii, în special tinerii, își manifestă interesul față de ea. Mai ales față de cartea tehnică de nivel mediu.

Am analizat posibilitățile oferite de colecțiile de publicații din domeniul tehnicii ale bibliotecii noastre și ale bibliotecilor specializate din întreprinderile birladene în direcția satisfacerii acestor cerințe de lectură, de studiu. Constatările nu au fost în măsură să ne mulțumească. Numărul titlurilor și al exemplarelor intrate în fondurile bibliotecilor în ultimii ani este insuficient, iar structura lor nu corespunde cu evantaiul meseriilor practicate în întreprinderile noastre. Lipsesc lucrări de nivel mediu privind domenii de activitate ca strungăria, lăcătușeria, forjarea, morăritul și panificația.

O altă concluzie desprinsă este aceea privind necesitatea realizării la nivelul municipiului a unui catalog colectiv al cărții tehnice existente în bibliotecile din Birlad, acțiune ce se poate desfășura sub coordonarea bibliotecii municipale sau județene. Aceasta în scopul valorificării cu eficiență maximă a colecțiilor de care dispunem.

În ultimii ani, biblioteca noastră, colaborând cu specialiștii din întreprinderi pentru o mai bună orientare a achizițiilor și completării fondurilor de carte tehnico-științifică, a reușit să pună la dispoziția oamenilor muncii cărți și periodice de specialitate care reprezintă un sprijin real în pregătirea și perfecționarea profesională. Un loc important în asigurarea bazei de informare tehnico-științifică îl ocupă publicațiile I.N.I.D., cele ale oficiilor și centrelor de documentare (prezente mai ales în bibliotecile specializate), „Bibliografia R.S.R.”, „Cărți străine intrate în bibliotecile din R.S.R.”, „Repertoriul colectiv al periodicelor străine” și „Catalogul colectiv al cărților străine”, elaborate de B.C.S.

Activitatea pe care o desfășurăm în direcția sprijinirii celor care urmează cursuri de pregătire și perfecționare profesională se concretizează și în realizarea de bibliografii tematice — de exemplu, „Dezvoltarea tehnicii și științei în România contemporană, obiectiv prioritar al politicii partidului nostru în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. și influența acesteia în dezvoltarea economică a țării”, „Cartea tehnico-științifică în sprijinul educației materialist-științifice a maselor”, „Cartea tehnică și științifică — mijloc important în perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor pentru creșterea productivității și calității muncii” — care au fost difuzate în întreprinderi prin bibliotecile specializate (ele pot fi consultate în „mapele profesionale” constituite special în acest scop și care se află în sala de lectură). De regulă, aceste bibliografii sînt completate de fiecare bibliotecă specializată tehnică din întreprindere și prezentate, cu diverse ocazii, de către specialiștii din unitățile respective.

În ceea ce privește propaganda cărții și a cunoștințelor tehnice, credem că prin diversificarea formelor folosite — informare bibliografică, expoziții, expuneri, prezentări de cărți, acțiuni de amploare, precum dezbateri, întâlniri cu autori și redactori de cărți, cu oameni de știință, organizarea „Zilelor bibliotecii” sau a „Întîlnirilor cu biblioteca”, de cele mai multe

ori la locurile de muncă — am contribuit la creșterea puterii de penetrație, a puterii de înțelegere și a interesului pentru informarea și documentarea tehnică ca parte integrantă a procesului de formare și perfecționare profesională, de specializare.

Prin colaborarea între bibliotecile sindicatelor și bibliotecile specializate tehnice din întreprinderi — instituită ca modalitate de lucru — reușim să realizăm acțiuni de propagandă a cărții de specialitate, instrumente de informare, să participăm activ la manifestările organizate pe linie de producție, la schimburile de experiență, la concursurile pe profesii, la dezbateri și mese rotunde, punând de fiecare dată la dispoziția participanților instrumentele bibliografice și documentația de care dispunem.

„Programul de informare în domeniul tehnicii”, elaborat de biblioteca noastră în colaborare cu bibliotecile specializate, a fost întocmit pe baza cunoașterii profilului întreprinderilor, problematicei cursurilor de perfecționare la locul de muncă, categoriilor socio-profesionale, dotării și vechimii întreprinderilor. Cu ajutorul fișierului socio-profesional — în care sînt cuprinse date privind meseriile practice și specializările la nivelul întreprinderilor din oraș — biblioteca se orientează în completarea colecțiilor de carte tehnică și științifică, în organizarea și transmiterea informației din aceste domenii. Încrederea muncitorilor, cadrelor tehnice și ingineresti în posibilitățile concrete oferite de bibliotecă pentru mai buna pregătire în profesiile pe care le practică s-a înscris pe o curbă ascendentă.

Programul de pregătire tehnică, la realizarea căruia sînt antrenate și comisiile inginerilor și tehnicienilor din întreprinderi, facilitează fluxul informațional, biblioteca sindicatului și mai ales cea specializată dovedindu-și utilitatea practică în procesul de cercetare. În acest sens, un exemplu elocvent îl oferă colaborarea noastră, de mai bine de două decenii, cu biblioteca sindicatului și cea specializată ale întreprinderii de Rulmenți Bîrlad, colaborare ce include nu numai organizarea, în comun, a unor acțiuni de propagandă a literaturii tehnico-științifice, ci și practicarea, prin consultare, a unei politici științifice de completare a fondurilor de publicații. Nu întîmplător, 65 la sută dintre cititorii noștri de literatură tehnică și științifică sînt de la această întreprindere, iar împrumutul interbibliotecar pe care-l practicăm este efectuat mai ales la cererile acestei întreprinderi.

În planul comun de colaborare a bibliotecii noastre cu biblioteca specializată a acestei întreprinderi a figurat și organizarea unor cataloage comune — alfabetic și sistematic — prin care am asigurat o reflecție corespunzătoare a fondurilor de carte tehnică și științifică. În această acțiune s-a implicat și Biblioteca județeană. Lunar, în colaborare cu Comisia inginerilor și tehnicienilor din întreprindere, întocmim un „Buletin informativ”.

Am extins această practică și la celelalte întreprinderi din Bîrlad, dar rezultatele sînt mai slabe. Motiv pentru care „Programul de informare în domeniul tehnicii” și-a deschis un nou capitol: „Inițiere în biblioteconomie”. În cadrul lui sînt antrenați, în organizarea bibliotecii și în redactarea instrumentelor de informare, ingineri din întreprinderi (pe diverse domenii) sub îndrumarea unui colectiv de specialiști

de la biblioteca județeană, municipală și a sindicatului. În acest fel încercăm să suplînim, în parte, lipsa de pregătire în domeniul biblioteconomiei a majorității bibliotecarilor care răspund de bibliotecile specializate, lipsă ce se traduce și prin imposibilitatea acestora de a menține biblioteca de care se ocupă la nivelul cerințelor actuale de informare științifică și tehnică.

Un alt capitol al Programului de informare în „domeniul tehnicii” se referă la realizarea unor lucrări ca: Buletin de informare bibliografică. Știința conducerii; Buletin de recenzii. Cartea specialistului în mecanică fină; Caiet de bibliografii tematice; Educația documentării. Ne propunem să finalizăm activitățile cu acest conținut prin realizarea unor instrumente de informare care să permită accesul celor interesați — în primul rînd al muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor — la documentația existentă în biblioteca noastră și în cea specializată a întreprinderii. Acest program — care include și demonstrații practice — urmărește, în final, să ajute beneficiarii noștri din sectoarele productive să fie în măsură să folosească curent literatura de specialitate, să știe cui să se adreseze pentru a obține materialul informativ sau documentar de care are nevoie, să fie în măsură să folosească posibilitățile oferite de bibliotecă și să poată sistematiza informațiile obținute. Programul nostru mai prevede organizarea de dezbateri, mese rotunde, consultații individuale și colective pe tema dată, simpozioane, concursuri pe meserii.

Cu toate acestea, colaborarea cu bibliotecile specializate tehnice nu este permanentă și nici direcționată la toate nivelurile și pentru toate sectoarele economice. Eficiența muncii de informare se realizează numai prin răcordarea tuturor eforturilor atît în planificarea activităților, cit și în realizarea, în comun, a unor instrumente de informare. Pentru a evita risipirea forțelor și existența paralelismelor urmărîm, printre altele, constituirea și ținerea la zi a aparatului de informare existent în fiecare bibliotecă. Sînt bibliotecile specializate tehnice fără cataloage, cu fonduri neclasificate și nearanjate tematic, cu bibliotecar fără pregătire de specialitate. Inițiativa Bibliotecii Județene Vaslui de a invita bibliotecarii din aceste unități la cursurile de perfecționare este lăudabilă. În plus, ar fi necesar să se realizeze un program mai riguros cu rezultate practice în domeniul informării. Printre altele, mă refer la necesitatea întocmirii unor cataloage cumulative pentru domenii de mare importanță pentru economia bîrlădeană. (Biblioteca județeană ar trebui să-și extindă lucrarea bibliografică privind cartea tehnică și pentru municipiul Bîrlad.) O mai bună cunoaștere, prin instrumente adecvate, a fondurilor de care dispune fiecare bibliotecă din oraș, a instrumentelor de informare pe care le realizează, serviciilor pe care le poate oferi, ca și a celor ce pot fi oferite de către bibliotecile centrale, de centrele naționale în domeniul informării și al documentării ar fi în folosul economiei municipiului nostru.

Meluța TAMĂȘAN

Biblioteca Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatelor din Bîrlad

Biblioteca Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatelor din Ploiești.

Posibilități multiple de informare și documentare

Cînd vorbim despre municipiul Tîrgoviște al anilor '80 ne gîndim în primul rînd la locul important pe care-l ocupă industria orașului în ansamblul economiei țării. „Cartea tehnică la îndemîna tuturor” devine, în acest context, un imperativ căruia în primul rînd biblioteca trebuie să-i răspundă la nivelul maxim al posibilităților de care dispune.

Analizînd cifrele care reprezintă achizițiile de carte din ultimii 5 ani ale Bibliotecii Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatelor din Tîrgoviște, am remarcat o creștere mai accentuată, mai ales în ultimii 2 ani, a numărului de volume de carte tehnică. Ceea ce este în concordanță cu cerințele și cu numărul tot mai mare al cititorilor direct legați de producerea de bunuri materiale. În ultimii 2 ani a avut loc o dublare a numărului cititorilor din rîndul muncitorilor, al tehnicienilor și inginerilor în raport cu totalul cititorilor

înscrîși (4 256 de cititori din care 2 560 muncitori, tehnicieni, ingineri). În același timp, numărul de volume de carte tehnică eliberate în 1988 a fost de 4 ori mai mare decît în 1987 (38 000 de volume). Creșterea are ca suport politică de achiziții a cărții tehnice — 20 la sută din totalul volumelor intrate în bibliotecă în ultimii 2 ani — ceea ce a permis constituirea unui fond de publicații tehnico-economice rațional repartizat ca profil și structură tematică, corespunzător profilului economic actual și de perspectivă al județului.

Am căutat să implicăm cît mai mult activitatea bibliotecii în acțiunea permanentă de pregătire și perfecționare profesională a forței de muncă, de creștere a nivelului de cunoștințe tehnice, științifice, de cultură generală ale oamenilor muncii în vederea participării acestora la îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, cu prioritate a producției destinată exportului, a programelor speciale privind creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor, organizarea și modernizarea proceselor de producție, dezvoltarea creației tehnico-științifice de masă, a activității de invenții și inovații, întărirea ordinii, disciplinei și răspunderii la fiecare loc de muncă.

Cititorii au la dispoziție catalogul alfabetic la titlul cărților, catalogul alfabetic la numele autorilor, catalogul tematic — profilat pe domeniile: Construcții de mașini; Electrotehnică; Metalurgie, Siderurgie —, catalogul colecției de diafilme și diapozitive din domeniul tehnic, liste de recomandare pentru nume-

roase domenii tehnice, liste de informare bibliografică, vitrine cu noutăți, expoziții de carte. În colaborare cu Comisia județeană a inginerilor și tehnicienilor, cu bibliotecile specializate și ale sindicatelor din întreprinderile municipiului am organizat la Centrul de cultură o bibliotecă pe care o dorim cât mai bine pusă la punct pentru a veni, cu adevărat, în ajutorul cercurilor de inventatori și inovatori din unitățile productive. La începutul acestui an, la nivelul județului, numărul invențiilor și al inovațiilor era de aproape 2710, iar al cercurilor de inovatori și inventatori de peste 190.

Am considerat necesară scurtarea drumului dintre bibliotecă și cititor prin organizarea de biblioteci mobile la locurile de muncă pe care le-am dotat, în primul rând, cu lucrări uzuale și de interes profesional imediat. Acțiunile de popularizare a cărții tehnice la locurile de muncă le organizăm cu ajutorul inginerilor și tehnicienilor care sînt totodată membri ai consiliului de conducere al bibliotecii. Prezența noastră poate fi remarcată și în cadrul activităților cercurilor tehnico-aplicative ce funcționează în cadrul centrului nostru de cultură prin asigurarea bibliografiilor și prezentarea de lucrări pe specialități (depanare radio TV, depanare auto, desen tehnic, calculatoare electronice, artă fotografică, cinematografi), organizarea de expoziții de carte cu împrumut pe loc.

Implicarea bibliotecii în toate compartimentele activității de pregătire și perfecționare profesională a forței de muncă, de atragere a oamenilor muncii în munca de creație tehnică, de formare a unei gândiri economice corespunzătoare cerințelor actuale ne-a condus la îmbogățirea mijloacelor, a instrumentelor și formelor de cunoaștere a cerințelor de lectură și de satisfacere a lor. Începînd cu acest an am trecut la elaborarea unui catalog pe profesii menit să indice atât profesia cititorului, cât și locul său de muncă, oglîndînd astfel ponderea fiecărei profesii și numărul oamenilor muncii din fiecare întreprindere care frecventează biblioteca (pe primul loc se află SARG Tîrgoviște). Se lucrează la un catalog cumulativ al cărților tehnice — din domeniile construcției de mașini și siderurgie — existente pe raza municipiului. El va permite o mai bună informare asupra lucrărilor din aceste domenii existente în bibliotecile din Tîrgoviște.

Propunîndu-și să acționeze mai aplicat în acțiunea de organizare și perfecționare a forței de muncă — privită în complexitatea cerințelor actuale ale modernizării industriei —, biblioteca noastră, ca parte integrantă a unui centru de creație și cultură socialistă, își va concentra și mai mult eforturile în direcția sporirii eficienței tuturor formelor de propagandă a cărții tehnice și științifice, printr-o colaborare permanentă cu Comisia județeană a inginerilor și tehnicienilor, prin participarea constantă la acțiunile organizate la nivelul municipiului oferind tuturor categoriilor de oameni ai muncii — prin colecțiile de publicații pe care le deține și prin serviciile pe care le asigură — posibilități cât mai largi de informare și documentare.

Iolanda VRABIE

Biblioteca centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României”
al sindicatelor din Tîrgoviște

Cartea la locul de muncă

Cel mai mare combinat de profil al României, Combinatul Siderurgic Galați, este expresia elocventă a politicii partidului nostru de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual. Cu un personal numeros — peste 37 000 de oameni ai muncii, dintre care 86 la sută sînt muncitori cu un grad de instrucție situat la nivelul școlilor profesionale și al liceelor de specialitate —, combinatul este el însuși o școală în care procesul de perfecționare, de pregătire profesională are un caracter continuu. Colecțiunile bibliotecii noastre și-a axat activitatea pe ideea de bază că nu poate desfășura o activitate funcțională fără o sondare periodică a intereselor, a cerințelor de lectură, nu numai ale cititorilor reali, ci și ale celor potențiali, în special ale tineretului. La darea în funcțiune a fiecărei noi secții sau uzine, a fiecărui cămin de nefamilisti, biblioteca a organizat întîlniri cu oamenii muncii în cadrul cărora aceștia au fost informați asupra activității de la Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatului combinatului, a bibliotecii din cadrul lui — prezentarea acesteia, a fondului de carte existent, a modului de împrumut —, s-au făcut recomandări de lectură și, în măsura în care a fost posibil, au fost satisfăcute, pe loc, cererile de cărți.

Investigațiile făcute și interpretarea datelor culese ne-au permis să tragem concluzii edificatoare privind gradul de folosire a fondului de publicații ale bibliotecii, măsura în care acesta circulă, gradul de permanențare a cititorilor și de participare a acestora la acțiunile de propagandă a cărții, măsura în care instrumentele de informare puse la dispoziția cititorilor sînt folosite de către aceștia.

Fără a neglija activitățile de la sediu, biblioteca noastră, prin activul ei obșteșc, a pus un accent deosebit pe desfășurarea unei bune părți din existența sa prin bibliotecile mobile, astăzi în număr de 24. Dotate cu cele mai importante și mai actuale lucrări din toate domeniile de activitate, bibliotecile mobile sînt în măsură să asigure satisfacerea integrală a cerințelor de lectură ale oamenilor muncii. Buna desfășurare a activității lor a depins și depinde de colaborarea constantă, de sprijinul acordat permanent de către comitetul de sindicat pe uzină, pe secții și de birourile grupelor sindicale de la respectivele locuri de muncă (mai ales pentru alegerea bibliotecarilor obștești). Buna colaborare cu conducerea administrativă ale uzinelor ne permite rezolvarea problemelor legate de împrumutarea permanentă a fondurilor de cărți, de asigurarea condițiilor bune de funcționare a bibliotecilor mobile. Pe baza unui program concret de instruire a bibliotecarilor obștești, au loc, trimestrial, consfătuiri, schimburi de experiență, dezbateri privind rolul cărții social-politice, tehnico-științifice, beletristice. La aceste acțiuni participă și propagandiștii din secții și uzine, cititorii fruntași, ele reprezentînd, totodată, un prilej binevenit de a prezenta forme și metode de organizare și desfășurare a muncii cu cartea la locurile de muncă și în căminele de nefamilisti.

Deplasarea centrului de greutate al muncii cu cartea de la sediul bibliotecii la locurile de muncă și la căminele de nefamilisti a condus la ridicarea gradului de cuprindere la lectură a oamenilor direct ocupați în sectoarele productive și la diversificarea conținutului lecturii lor. Activitatea bibliotecilor mobile se află, în permanență, în atenția Comitetului sindicatului Combinatului Siderurgic Galați, a Consiliului Județean al Sindicatelor. Periodic, sînt analizate rezultatele activității bibliotecii, se iau măsuri de îmbunătățire, se dă sprijinul necesar în soluționarea unor probleme, sînt organizate schimburi de experiență în scopul popularizării celor mai bune metode de propagandă a cărții social-politice, tehnice și a celor mai eficiente modalități de colaborare a bibliotecilor mobile cu comitetele sindicatelor de uzină și de secție.

Bibliotecile mobile au asigurate spații corespunzătoare pentru a expune fondul de cărți în acces liber la raft și pentru lectura pe loc, fondurile de referință au dobîndit o pondere sporită, au fost puse bazele unor sisteme de cataloage tematice. Pe lângă aceste biblioteci au fost create cercuri de „Prietenii ai cărții”. După cum, tot prietenii, ai bibliotecii, pot fi considerați membrii colectivelor de sprijin — reprezentanți ai secțiilor și atelierelor, activiști de sindicat, activiști de partid, uteciști, cititori frunțași — care se implică în toate activitățile legate de specificul muncii cu cartea.

Investigațiile permanente făcute de bibliotecarii obștești duc la cunoașterea exactă a cerințelor oamenilor muncii din sectoarele respective ale combinatului și la satisfacerea lor în cel mai scurt timp. Bibliotecile mobile se pot mîndri cu cititori cu peste 15 ani vechime, înscrși împreună cu membrii familiilor lor. Situație înfîlțită, de altfel, și la biblioteca sindicatului combinatului. Prin stația de amplificare, prin afișe, panouri, vitrine, gazete de perete și alte mijloace de propagandă audio-vizuală, întreaga activitate cu cartea desfășurată la locurile de muncă este menținută permanent în atenția oamenilor muncii. Ei află ce noutăți au intrat în bibliotecă, ce manifestări vor avea loc, ce rezultate au fost înregistrate la biblioteca din sectorul respectiv sau la celelalte biblioteci mobile.

Cunoașterea problemelor de producție este esențială. Împreună cu bibliotecarii obștești, întregul colectiv de conducere al bibliotecii participă la adunările oamenilor muncii, la ședințele de grupă sindicală, la consfătuirile de producție, fiind astfel la curent cu problemele care frămîntă colectivele respective, ajutîndu-le cu mijloacele specifice muncii noastre. Acțiunile cu cartea tehnică sînt organizate prin consultarea și în colaborare cu inginerii, tehnicienii, maeștrii și muncitorii frunțași din sectoarele respective. Permanența lor consultare și constanta colaborare cu biblioteca specializată asigură realizarea unor acțiuni diferențiate, pe profesii. În funcție de nivelul de pregătire tehnic-profesională și de cerințele procesului de producție.

Tot la locurile de producție, pe lângă comitetele de partid, funcționează 10 puncte de informare și documentare politico-ideologică, iar în cadrul bibliotecii sindicatului funcționează un cabinet de științe social-politice cu rol metodic și de model pentru aceste puncte.

În prezent, fondul de carte existent la bibliotecile mobile din uzine, secții și căminele de nefamilisti, precum și la punctele de informare și documentare se ridică la 14 340 de unități bibliotecare (cu o medie de 530 de volume per bibliotecă). Împrospătarea la timp a fondurilor, organizarea constantă de acțiuni cu cartea, buna popularizare a cărților a condus la creșterea constantă a numărului de cititori. Astfel, în 1988, din cei 5 274 de cititori înscrși, 4 200 au fost ai bibliotecilor mobile (cu peste 43 400 de volume împrumutate).

Experiența acumulată pînă acum în acest sector de activitate ne permite să ridicăm, în continuare, calitatea prezentei bibliotecilor mobile — și mai ales a celor de la căminele de nefamilisti — în rîndul beneficiarilor acestora, să le consolidăm prestigiul prin implicarea lor directă și permanentă în viața colectivului oamenilor muncii din Combinatul Siderurgic Galați.

Cezarina Victoria ADAMESCU

Biblioteca Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatului Combinatului Siderurgic Galați

O zi obișnuită de activitate la Biblioteca Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatelor din Sibiu. Printre alte activități, o discuție pe marginea unei cărți tehnice recent apărute.

Cenaclul

în viața bibliotecii

Ne întrebăm deseori de ce poezia ocupă un loc mai puțin important decât proza în timpul de lectură al tineretului. Întrebare valabilă și pentru maturi. Cu toții am căutat și căutăm răspunsuri. Nu îmi propun să mă opresc asupra lor. Mă voi opri asupra citorva aspecte din activitatea bibliotecii noastre pe linia formării și dezvoltării gustului pentru poezie ca mijloc al educației patriotice.

Folosind cadrul generos al Festivalului național Cîntarea României, am antrenat, în organizarea și susținerea unor spectacole de muzică și poezie, recitatori și interpreți de muzică tină, creatori de poezie care activează în cadrul centrului nostru de creație și cultură. Cenaclurile „Lumina” și „Lumina căutărilor”. Cenaclul umoristilor — cenacluri ale centrului nostru — se găsesc, de fiecare dată, în postura de organizatori și participanți direcți la aceste manifestări. Rolul lor este de fapt mult mai complex, dovedindu-se adevărate instrumente „de lucru” ale bibliotecii în demersul acesteia de sensibilizare spre actul lecturii a unor pătriți cît mai largi ale populației. Pentru că noi, biblioteca, consiliul ei de conducere, am privit activitatea de cenaclu nu numai ca una de creație, ci și de dezvoltare a gustului pentru literatura bună. Dacă cenaclul a reușit să cîștige noi adepți și să-i formeze drept competenți cititori de literatură este un punct cîștigat și pentru bibliotecă. Este ca o predare de ștafetă. Prin bibliotecă și activitatea de cenaclu ce se desfășoară în cadrul ei, creatorii au învățat cum să citească și, la rîndul lor, s-au transformat în propagatori ai gustului pentru lectura de calitate la locurile lor de muncă, în mediile pe care le frecventează.

Putem spune fără a exagera că, prin cele trei cenacluri, biblioteca realizează un transfer de informații de la carte la auditor (citor actual sau virtual, un posibil creator) și, totodată, o sensibilizare, o formare și dezvoltare a gândirii și atitudinii de valoare. Activitatea de cenaclu i-a ajutat pe mulți să se autodescoperă, să se autocunoască, să se autodepășească sub raport cultural, estetic, etic. De fapt, această activitate poate fi considerată ca o școală în care, prin actul lecturii, omul poate să-și cunoască mai bine potențialul creator, aptitudinile sale în general, influențînd, în ultimă instanță, creșterea capacităților profesionale prin învînzarea unor complexe. Tot în cadrul cenaclului, se învață cum să se alcătuiască o bibliotecă personală, cum să se citească organizat.

Poezia are un rol important și în cultivarea creativității la copii. Prin intermediul cenaclului bibliotecii, al cărții, acest potențial latent se canalizează în plan formativ spre reactivitatea de percepție, de gîndire, de expresie. Prin manifestările organizate, biblioteca urmărește activizarea atitudinii creative la copii în raport cu textele auzite sau citite, conștientizarea opiniei acestora și a preferințelor lor estetice. Incorporarea originalității, a imaginației. În cadrul cenaclului, copiii învață să compare, să-și însușească procedee literare, să aibă o atitudine critică față de opera citită. Li se însușă dorința de a se informa, li se formează această deprindere. Copiii sînt îndrumați să urmărească și să dialogheze pe teme abor-

date în emisiuni radio destinate lor sau care se pretează puterii lor de înțelegere.

La baza planurilor de muncă și a tematicilor ce se propun spre dezbateri în cenaclurile literare se află problematica educațională reieșită din documentele de partid și de stat, Programul ideologic al partidului. Sînt avute în vedere de către consiliile de conducere ale cenaclurilor problemele ce stau în atenția organelor locale de partid și de stat. Multe dintre obiectivele și temele supuse dezbaterii se regăsesc în planurile și programele de activitate ale bibliotecii, membrii acestor cenacluri avînd un rol important în atragerea de noi cititori și permanentizarea acestora. Biblioteca are grijă ca prin completarea colecțiilor sale să asigure satisfacerea cerințelor de lectură ale diverselor microgrupuri — pe care le are în vedere și cu care lucrează în mod diferențiat —, deci și cu cele reprezentate de cenaclurile literare, să le canalizeze (printre altele, prin rafturi tematice special constituite) interesele de lectură, preocupările.

Consiliile de conducere ale cenaclurilor urmăresc ca prin programele acestora să fie acoperite obiectivele pentru care, de fapt, aceste microgrupuri ființează în cadrul centrului nostru de creație și cultură. Printre ele, menționăm, în primul rînd, pe cel privind creșterea gradului de cunoaștere a valorilor culturale naționale și universale printr-o pregătire multilaterală, sistematică și susținută a membrilor cenaclurilor, în cadrul căreia sînt cuprinse întîlniri cu personalități ale vieții culturale, participarea la dezbateri, vizionarea de expoziții, de filme documentare și artistice, vizite la muzee, audierea de concerte (fiecare acțiune avînd „asigurată” și o bibliografie corespunzătoare). Regulamentul cadru al cenaclului „Lumina”, de exemplu, prevede obligația fiecărui membru ca pe parcursul unui an să citească, cel puțin de două ori, din creațiile sale, să prezinte critic opera publicată a unui autor (sau un volum colectiv), să susțină un eseu (tema la alegere), să-și exprime opiniile asupra unui volum publicat (autorul la alegere), a unui spectacol vizionat, să susțină o expunere pe o temă din domeniul artelor: la alegere (muzică, arte plastice, folclor, coreografie etc.). Fiecare sedință de cenaclu cuprinde prezentarea temei de critică literară, eseistică, citirea creației proprii, prezentarea temei artistice. Întîlnirea se finalizează cu un recital de poezie, o audiere muzicală și susținerea unei discuții libere între membrii cenaclului. Cronicile de cenaclu apar în presa locală.

Participarea în Festivalul național Cîntarea României în calitate de creatori și interpreți ai creațiilor lor în montajele literar-artistice, în spectacolele de poezie și muzică, în recitalurile de versuri și în spectacolele de teatru le-a adus membrilor cenaclurilor recunoașterea muncii lor prin obținerea unor valoroase premii. Prezența lor s-a făcut remarcată la diverse concursuri de creație literară din țară, la schimburile de experiență organizate între cenacluri. În viața culturală a Sibiului, participarea lor se desfășoară sub semnul constantei și al atitudinii civice. Deseori ei sînt prezenți la întîlnirile și dezbaterile organizate cu oamenii muncii la sediul centrului de cultură sau la căminele de nefamiliști, iar recitalurile satirice sub genericul „Stop risipei” și-au cîștigat de-acum autoritatea în materie de critică constructivă.

Artemiza ENE

Biblioteca Centrului de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatelor din Sibiu.

Dialog Profesional

Patrimoniul cultural din biblioteci — izvor și obiectiv educațional

Ce grăitoare, ce pline de tilc și ce frumoase sînt semnele care vin din timp pentru a mărturisi despre începuturi, despre îndrîjiri și biruințe, despre ne-mpăcări și speranțe, despre toate cite s-au adunat pe neștiute în plămada noastră, limpezindu-ne chipul și crezul. Trecutul face parte din prezent și din viitor, revărsîndu-se ca o apă vie în ceasuri de clătinare și de tristețe or ca o ploaie de rod peste cîmpiile verzi ale bucuriilor.

A păstra urmele trecutului ca pe niște oglinzi necesare nu înseamnă doar a putea privi mai departe, nu înseamnă doar a lega între ele drumuri de timp și de singe, ci mai ales a construi pe o temelie de înțeles și de firesc, a da măsură dreaptă faptei și nădejzii, a fi cu tine însuși în armonii cuminți și suitoare.

Din toate ogoarele neodihnei omului au venit pînă azi urme nenumărate de strădanie și rod, neprețuite și impunătoare, tainice și bogate-n lumini, statui și piramide, pluguri și corăbii, comori lucitoare ori unelte mărunte ale trudei de fiecare zi, și, mai presus de toate, cărți, semne depline ale trecerii cu gîndul și cu fapta, cu amintirea și cu visul prin destinul său demiurgic.

Între averile mari ale patrimoniului cultural românesc, niciuna nu mi se pare mai întinsă și mai mănoasă ca moșia de cuvinte din scripturile aflate pretutindeni între hotarele țării.

Sîntem datori cu dragostea și cu priceperea noastră acestei moșteniri, pentru a o păstra și sporii, ducînd-o mereu înainte, spre ochii și cugețul țării de mîine.

Despre valoarea educativă și formativă a cărții și a bibliotecii au scris prin vreme, harnic și cu dăruire, multe figuri de seamă, cărturari de vocație, literați și pedagogi, oameni de știință și oameni politici, subliniînd înfinitul cuprinsuri de adevăr și de frumos ale cuvintului scris. Prolungîndu-se în lucrări cu toate simțurile, omul a adus în cîmpul comunicării purtători noi de informații, adîncind, diversificînd, colorînd și particularizînd mesajele în funcție de scopuri și de nevoia lui de a prelua mai deplin lumea de semne care îl înconjoară. Dar oricîte cărări noi s-au deschis pentru această veșnic neobosită sete de drumuri către alții și către sine, cartea a rămas imperiul solar al toalei libertăți, miracolul care așază împreună clipa cu vremea și autorul cu lumea, lăsînd fiecărui cititor dreptul de a rămîne el însuși, filtrînd, adoptînd, refuzînd, mereu supus chemării și totdeauna stăpîn pe răspunsuri.

Cît despre bibliotecă, cu toată aparența de dinozauri stranii și greoi într-o lume dinamică, cine se mai îndoiște de forța lor educativă și formativă, cine le mai poate ignora existența indispensabilă mersului înainte și imaginii despre noi înșine?

Biblioteca nu e o lume a spectacolului și a prezenței zornăitoare, dar ce spectacol poate fi mai curcitor decît jocul sublim al adevărului și al frumosului la care participă marile spirite, pe scena — adesea modestă dar cît de intens luminată — dintre pereții ei de esențe?

Biblioteca nu e o lume a gloriei răsunătoare și a fastului, dar care victorie e mai de preț decît cea împotriva uitării, ce biruință poate aduce mai mult decît bogăția durerilor și a bucuriilor prefăcută-n plămada de zile? O dată cu primul semn de dincolo de memorie pentru cei care așteptau nenăscuți sub linia bănuită a vieții, omenirea a inventat fără să știe bibliotecile tuturor vremurilor. Imaginările mașini ale timpului există de mult în liniștea lor înțeleaptă și oamenii au învățat prin ele să colinde înfiorați meleagurile de ieri și de mîine.

Biblioteca nu e un cîmp al rodului care se măsoară cu puterea numărului așezat sub lucruri, dar ce rodire e mai de preț decît cea a gîndului răsărit dintre umbre?

A avea bibliotecă și a le cinsti cum se cuvine cu vorba și cu fapta înseamnă a potoli și a întei depotrivă cea mai arzătoare sete a omului, aceea de a trăi prin veșnicia dinaintea lui și de dincolo de el chemarea clipei pe care o străbate.

Dacă știm atît de bine ce putere are cartea și ce hotărîtoare în viața unui popor poate fi puterea

de ape adinci a bibliotecilor, nu știm întotdeauna să așezăm împreună componentele aceleiași întreg, să călăuzim pe aceeași cărare pașii de-o seamă. Bibliotecile nu trebuie considerate doar ca izvor al educației ci și ca un obiectiv important, profund generativ, al acestui proces.

Educația bibliotecii e o parte a educației culturale, un câmp larg în care se întilnesc linii de forță pornind din zăcăminte inepuizabile ca iubirea de țară, cultul muncii, al valorilor, al măsurii, simțul critic, disponibilitatea pentru nou, respectul pentru celălalt, prețuirea și apărarea bunurilor obștii, admirația pentru frumos, dragostea față de noblețea și măreția pătimișilor ideii — și multe alte trăsături pe care le vrem în noi și-n cei din jur.

Desigur, nu pledăm pentru concurența exclusivistă a formelor culturale, nici măcar pentru unele preeminente, deși, există fără îndoială, zone cu un potențial incontestabil mai mare decât al altora. Trebuie să acordăm însă șanse egale tuturor structurilor culturale, în competiția lor generoasă pentru cucerirea unor teritorii cât mai întinse, din imensa disponibilitate a oamenilor pentru cunoaștere și înălțare. În școlile de toate gradele, în revistele de cultură, în filme, trebuie să rezervăm spații permanente — și mai largi — prezentărilor, textelor și imaginilor care urmăresc punerea în lumină a tezaurului din bibliotecă, remarcarea logicii de complex productiv a structurilor și semnalarea caracterului de unelte de mare productivitate intelectuală a instrumentelor de reflectare și diseminare a documentelor și informațiilor, pe care acestea le elaborează. Educația bibliotecii nu răspunde doar unor nevoi culturale, ci se repercutează pozitiv și profund asupra atitudinii și comportamentelor.

Nici o revistă de cultură n-a deschis o rubrică — fie doar și pentru 2—3 ani, pentru a propune cititorilor, cu regularitate, cum se înfăptuiește cu cele rezervate cronicii plastice, muzicale sau sportive, informații, date, comentarii despre tezaurele policrome, de incomparabilă pildă și frumusețe ale bibliotecilor, cu tot ce pot spune ele despre grădinile și ogoarele și stăncile gândului și-ale faptei.

Prea puțini dascăli din școlile de început și pînă la cele mai înalte au făcut din bibliotecă laboratoarelor lor adevărate în care se poate demonstra cu cele mai ilustre exemple orice formulă de adevăr cunoscut și mai ales modelul experienței necesare pentru a căuta dincolo de cețurile orizontului pămîntului tare al unor noi adevăruri ale lumii din afară și din lăuntru.

Problemele patrimoniului cultural trebuie abordate cu cea mai largă cuprindere, concentrînd și interdependent, în același timp. Nu putem gândi patrimoniul ca pe o moștenire înghețată, nici ca pe un pămînt al tuturor ierburilor și nici nu putem restringe considerarea doar la miezul lui inestimabil. Patrimoniul se construiește, adică se selectează, se conservă, se prelucrează, se valorifică și se apără într-o concepție complexă și dinamică în interiorul căreia cadrul instituțional și acțiunea individuală se apropie și se conjugă, elementele cantitative sînt mereu raportate la criteriile valorice, iar factorii educaționali sînt parte integrantă din politica de ansamblu.

A construi patrimoniul cultural nu înseamnă doar a depista ceea ce există în colecții și a trata rezultatul selecției într-un fel anume ci și, uneori, a provoca valoarea, a întui și a finaliza condițiile prielnice. Cîte manuscrise depuse de autori la unele redacții nu s-au risipit fără urmă ori au intrat pe mîini hrăpărețe fără ca, în numele unei firești cooperări, bibliotecile și redacțiile să fi acționat împreună! Cîte personalități n-au trecut și nu trec pe lângă palatele cărții fără ca scrisul lor să rămînă măcar pe propriile opere din colecțiile bibliotecilor, cu însemnări și dedicații care, poate, vor deveni mîine file de istorie culturală! A construi fondul de patrimoniu înseamnă a gândi și a făptui permanent din perspectiva reală a valorii care se naște în fiecare zi.

În ciuda eforturilor comune și mari, patrimoniul cultural din bibliotecă nu este încă reflectat în toată bogăția lui excepțională. Încă mai trebuie discutate și ajustate criteriile de selecție și, mai ales, nu sînt așezate încă ierarhii valabile — fie și temporare — într-o sferă sau alta de existență patrimonială. Specialiștii în patrimoniul

din bibliotecă — atîția cîți sînt — comunică destul de puțin între ei, au formații diverse, iar judecățile lor de valoare sînt adesea fără relație cu situația reală a cazului analizat la nivel național și internațional.

Pe baza prelucrărilor și a evidențelor de pînă acum ar trebui fundamentat un corpus național al patrimoniului din bibliotecă, cu segmentele lui necesare, pentru o mai largă și mai analitică punere în lumină a diverselor categorii de bunuri, pe toată scala care începe, să spunem, cu raritățile tiparului românesc și se termină, poate, cu publicațiile care poartă pecetea grele de innobilare.

În numele dialecticii valorilor este, cred, necesar să reconsiderăm mereu poziția unor repere, deși ne-am obișnuit să le considerăm imuabile.

Raportîndu-ne din nou la sfera patrimonială mai largă care cuprinde toate colecțiile bibliotecilor, e ușor de constatat că operăm adesea în mod predominant cu criterii cantitative, iar structurile — în ciuda apartenenței la rețele diverse — au uneori o eterogenitate care le anulează specificul. Și iată cum, în mod firesc, problemele acestei zone a patrimoniului cultural se descoperă legate de concepția sistemului național de bibliotecă, de formarea specialiștilor, de modernizarea înmagazinării și regăsirii informației. Abordarea sistematică se dovedește a fi cea mai productivă metodă de analiză în toate cîmpurile de activitate, dar, mai ales, în relieful atît de variat și de policrom al culturii. Condiția patrimoniului din bibliotecă și condiția generală a bibliotecilor reprezintă un tot unitar.

A pleda pentru rosturile mari ale moștenirii noastre și a acționa pentru ca potențialul lor de adevăr, de frumos, de patriotism și de umanism să se intruzeze în conștiința și în faptele de fiecare zi ale oamenilor înseamnă totodată a ridica spre cunoaștere, prețuire și acțiune problemele structurilor culturale, modelul lor de o puternică forță educativă, profund împlinitoare atît pentru colectivitate cît și pentru formația fiecărui om al zilelor noastre. Modelele culturii sînt modelele umanismului, ale valorii și ale perenității.

dr. Ion STOICA

Proiectul FOLIO

Subsistemul de informare*

Prezentăm, în continuare, subsistemul de informare (regăsire documentară și consultare cataloage) al sistemului de informatizare a bibliotecilor: FOLIO.

Sînt descrise formatul bibliografic, fișierele de autoritate și tezaurele alese și se prezintă funcționalitatea principalelor părți:

- componenta de catalogare;
- componenta de consultare a cataloagelor și de regăsire documentară;
- componenta de tipărire bibliografii.

Fișierele de autoritate sînt — în ansamblul lor — organizate ca un „macrotezaur”. Fiecare tip de înregistrare conține unul sau mai multe cîmpuri de legătură cu celelalte tipuri de înregistrări. Aceasta înseamnă că utilizatorul poate „naviga” printre datele de autoritate. El are la dispoziție — pe de o parte — o multitudine de căi de acces către informația bibliografică. Pe de altă parte însă, obține informații de natură enciclopedică din înseși fișierele de autoritate, valorificîndu-se superior erudiția bibliotecarilor.

Majoritatea înregistrărilor de autoritate (persoană, familie, colectivitate permanentă, colectivitate temporară, perioadă) pot avea patru statusuri standard: vedeta, vedeta anterioară, vedeta paralelă, varianta. O asemenea înregistrare are trei cîmpuri în care se consemnează legăturile cu celelalte forme ale datei de autoritate respective (echivalente sintagmatice). Astfel, cîmpul simetric „forma paralelă” consemnează legăturile cu vedetele/variantele paralele. Cîmpul „vedeta curentă” (cu inversul „vedete anterioare”) consemnează legătura de la o vedetă desuetă la vedeta curentă, iar cîmpul „forma preferată” (cu inversul „variante”) consemnează legătura de la o variantă la vedetă.

De asemenea, aceste înregistrări au consemnată — într-un cîmp distinct — categoria specifică, informație de regulă utilă la consultare. Exemple:

- actor, biolog... zeu (persoane);
- familie, dinastie (familie);
- asociație profesională, ..., tratat (colectivitate permanentă);
- adunări, colocvii, ..., turnee (colectivitate temporară);
- arhipelag, atol, ..., vîrf (loc geografic);

— perioadă geologică, ..., perioadă istorică (perioadă);

— concept, fapt, obiect (subiect).

Unele înregistrări au cîmpuri în care se consemnează o legătură ierarhică, în cadrul aceluiași fișier. De exemplu:

— „for tutelar” (cu inversul „subordonați”) pentru colectivități permanente;

— „serie” (cu inversul „evenimente din serie”) pentru colectivități temporare;

— „unitate superioară” (cu inversul „părți”) pentru locuri geografice;

— „perioadă superioară” (cu inversul „divizium”) pentru perioade;

— „generic” (cu inversul „specifice”) pentru subiecte.

Toate au în schimb cîmpuri „de asociere” cu celelalte tipuri de înregistrări. În acestea se consemnează legături horizontale de tipul „vezi și”. Exemple:

— „persoană asociată” (simetric), „familie asociată”, „loc asociat”, „eveniment asociat”, „organizație asociată” pentru persoană;

— „persoană asociată”, „familie asociată” (simetric) ș.a.m.d., pentru familie.

În fine, unele au cîmpuri pentru legături verticale (specifice) cu alte tipuri de înregistrări. De exemplu:

— „afiliere” (invers „afiliați”), „familie” (invers „membri”), „rezidentă” (invers „rezidenți”) pentru persoane;

— „sediul” (invers „organizații”) pentru colectivități permanente;

— „egida” (invers „patronează”) pentru colectivități temporare.

Un tip mai neuzual de fișier de autoritate este cel de perioade. El constituie un index cronologic pentru diversele elemente din colecție. Astfel, înregistrările bibliografice se conectează la acest index mai ales prin cîmpul 661 („perioadă su-

biect”), iar înregistrările de autoritate se conectează toate (cu excepția titlurilor uniforme) prin cite un cîmp „perioadă”. O intrare în acest index constă fie din două momente (începutul și sfîrșitul perioadei), fie dintr-un singur moment (reper temporal sau momentul cel mai reprezentativ al perioadei). Unele perioade au și un nume („renașterea”, „războiul de 30 de ani”, „obședantul deceniu...”).

Pe lângă un riguros control al timpului, acest fișier permite consultarea în ordine cronologică, cale de acces utilă în sine.

Un fișier specific și foarte important este clasaurul CZU. El conține atît indicii principali cît și cei auxiliari speciali și comuni ai clasificării CZU. Pe lângă indexul numeric, acest fișier mai are și un index alfabetic al noțiunilor CZU. Accesul la aceste noțiuni se va putea face și cu ajutorul cuvintelor-cheie. Acest fișier va fi nucleul catalogului sistematic al colecției.

Tezaurele FOLIO sînt imaginat pe linia recomandărilor ISO (ISO 86) pentru cele monolingve și (ISO 85) pentru cele multilingve).

Astfel, relațiile între termeni recomandate:

- termen asociat;
- generic-specific;
- întreg-parte;
- clasă-instanțe;

sînt definite. În plus, față de standard, primele trei pot fi „fațetate”. De exemplu, termenul „om” poate avea specificii „bărbat”, „femeie” (fațeta fiind „sex”) sau „alb”, „negru”, „asiatic” (fațeta fiind „rasă”).

O altă deosebire față de recomandarea ISO constă în faptul că termenii pot fi grupați pe tipuri.

În ceea ce privește tezaurele multilingve, pentru a depăși dificultățile de echivalare a termenilor, s-a ales soluția ca fiecare înregistrare să reprezinte un concept care are un nume cel puțin într-una din limbile considerate.

Pentru limbile în care conceptul nu are nume, se consemnează însă obligatoriu definiția.

Exemplu:

conceptul desemnat prin englezescul „fuels” (material care produce energia prin ardere) nu are echivalent în limba română. Este un generic pentru conceptele „carburant” și „combustibil”.

* (Urmare din nr. 2/1989)

O particularitate a formatului FOLIO este modul în care se poate descrie conținutul documentului în cîmpul 695 ('indexare'). Contrar manierei tradiționale (descriptor cu descriptor), aici fiecare aspect distinct al lucrării poate fi descris printr-o „frază” (FOCUS 83). Fraza este o succesiune de cupluri rol-descriptor, rolul fiind facultativ. Sintaxa unui cuplu este:

'referință rol' : referință descriptor

unde „rol” și „descriptor” sînt termeni din tezaur. Fraza se scrie într-un subcîmp \$a, astfel:

„cuplu” — „cuplu” — „cuplu”.
De exemplu, o lucrare care tratează despre

„Estimarea performanțelor algoritmilor de sortare pe mașini vectoriale, cu un studiu de caz privind quicksort.”

poate fi indexat cu descriptorii: „estimarea performanțelor”; „algoritmi de sortare”; „mașini vectoriale”; „studii de caz”; „quicksort”.

Această indexare poate duce la false coordonări ca: „studii de caz privind mașinile vectoriale”. Cu mult mai mare finețe se poate indexa cu două fraze:

a. (acțiune : estimarea performanțelor) —

— (obiect : algoritmi de sortare) —

— (context : mașini vectoriale);

b. (forma : studii de caz) — (obiect : quicksort).

Un caz particular de frază este cuplul unic, iar un caz particular de cuplu este cel cu rolul absent. Deci, indexarea tradițională este un caz particular al indexării cu fraze (numită „indexare asociativă”).

Indexarea asociativă poate fi folosită și în cazul indexurilor tradiționale de subiecte, pentru a reprezenta expresii de tip „heading-subheading”. Mai mult decît atît, în cîmpul 670 ('Precis') cu ajutorul frazelor se pot implementa celebrele „șiruri” PRECIS ale lui Austin.

5. FOLIO/CAT — componenta de catalogare/indexare

Această componentă asigură în-cărcarea și actualizarea înregistrărilor bibliografice și ale celor de autoritate. Ea are două variante: cea off-line și cea on-line (interactivă). Ambele produc un același fel de fișier cu imagini de înregistrări bibliografice/de autoritate (fișierul de

„achiziții”). Acesta urmează să fie prelucrat de programul de actualizare a colecției. Acest proces de actualizare este delicat și oneros, de aceea se va executa în perioadele de nefuncționare a bibliotecii (noaptea). Faptul că nici varianta on-line nu modifică pe loc colecția are avantajul major că nu perturbă consultările și elimină riscurile de alterare a fișierelor în cazul căderii unei mașini (fișierele colecției sînt accesate doar în citire). În plus, înregistrările pot fi validate vizual înainte de a fi introduse efectiv („oficial”) în colecție. Dezavantajul neîncluderii prompte în colecție a modificărilor și includerilor poate fi considerat minor în condițiile unei biblioteci.

5.1. Varianta off-line

Această variantă este doar un program de culegere date ceva mai sofisticat decît cele uzuale (din pricina specificului, diversității și dimensiunilor înregistrărilor). Ea presupune că descrierile bibliografice și de autoritate sînt înscrise în prealabil de către catalogator/inde-xator pe formulare dedicate și este funcțional mai săracă decît cealaltă variantă: nu permite ștergeri sau modificări de valori în (sub)cîmpurile variabile. Ca actualizări permite doar adăugări de noi valori și modificări ale cîmpurilor de antet.

Programul face validări formale ale datelor introduse și semnalează erorile depistate. Această numai pentru a atrage atenția operatorii, care poate doar să verifice dacă a interpretat corect datele de pe formular. Corecția se poate executa pe loc doar dacă formularul a fost inițial citit greșit. Alt tip de decizie operatorii nu poate lua. De exemplu, dacă se introduce o a doua instanță a cîmpului 200 ('titlu-autor' care este simplu) și după ce eroarea se semnalează operatorii constată că pe formular este de fapt 201, se corectează pe loc. Dacă însă pe formular figurează chiar două instanțe ale cîmpului 200, înregistrarea rămîne eronată dar este trecută într-un fișier distinct, urmînd a fi ulterior corectată de catalogator.

Incomoditatea majoră a catalogării pe formular este înscrierea referințelor în cîmpurile de legătură. Identificatorii înregistrărilor referite trebuie găsiți dacă acestea există (ceea ce înseamnă con-

sultări greoaie de indexuri). În caz contrar, acestea trebuie create (pe formularele specifice).

5.2. Varianta on-line

Această variantă — catalogatorul/indexatorul lucrează direct la un terminal sau o stație de lucru — elimină toate inconvenientele celei off-line, ba chiar oferă facilități specifice. Erorile formale nu mai sînt acceptate de sistem, catalogatorul/indexatorul este obligat să facă corecțiile pe loc.

Trei scenarii de completare a cîmpurilor vor fi disponibile. În primul, catalogatorul deschide un (sub) cîmp nou furnizînd tagul sau identificatorul lui, după caz. Ordinea în care le furnizează este irelevantă. În al doilea, sistemul solicită (sub)cîmpurile în ordinea cerută de logica tipului de înregistrare respectiv, catalogatorul fiind liber să le completeze sau nu. Aici ecranul se comportă ca un formular preîmpănat de dimensiuni variabile. Tagurile s-ar putea să nici nu mai apară explicit.

În al treilea, catalogatorul alege o înregistrare din colecție și o consideră „de referință”. Noua înregistrare se constituie doar prin modificarea celei de referință. Cazul cel mai tipic: crearea unei înregistrări pentru o ediție nouă a unei lucrări; de regulă sînt necesare doar ajustări minore ale înregistrării ediției precedente.

Din punct de vedere tehnic, în ultimele două scenarii, modulul se comportă ca un editor sintactic specializat.

Consultarea diverselor fișiere ale colecției, pentru a identifica înregistrările referite de înregistrarea în curs de catalogare, se poate face chiar în timpul catalogării și, dacă acestea s-au găsit, se pot referi fără a mai folosi identificatorii lor: se poziționează cursorul pe înregistrarea dorită și se apasă o tastă specifică. Dacă însă o asemenea înregistrare nu există în colecție, catalogarea înregistrării curente se întrerupe și se deschide o „subsesiune” de catalogare în care se creează noua înregistrare. Dacă și aceasta referă o înregistrare inexistentă, se deschide o nouă subsesiune ș.a.m.d. Pe măsura închiderii subsesiunilor se reiau cele întrerupte. Un exemplu de asemenea catalogare „recursivă”:

Pentru lucrarea „The Future of the Catalog: The Library's Choices”, cîmpul 700 ('persoană-respon-

sabilitate primară) trebuie să conțină referințe la înregistrările 'persoană', pentru „Malinconico, S. Michael” și „Fasana, Paul J.”. Se constată că primul nu este înregistrat. Se deschide o subsesiune și se creează înregistrarea. Acum însă în câmpul acesteia „afiliere” se dorește înscrierea referinței la înregistrarea 'colectivitate permanentă' pentru „New York Public Library”. Dacă nici aceasta nu există, se deschide o nouă subsesiune și se creează. Acum se dorește înscrierea în câmpul „sediul” a referinței la înregistrarea „loc geografic” pentru „New-York”. Dacă nici aceasta nu există, se creează în mod similar. Și să mai presupunem că lipsește și înregistrarea pentru „Statele Unite ale Americii” care se dorește referită în câmpul „unitate superioară”. În subsesiunea specifică se creează și acesta și se reiau pe rând subsesiunile rămase în suspensie, până când se ajunge la cea din care s-a plecat.

Prin contrast, în cazul variantei off-line fiecărei subsesiuni îi corespunde completarea unui formular distinct.

În această versiune a componentei de catalogare/indexare, o înregistrare se poate modifica în orice fel. În fapt, se creează pe fișierul de achiziții imagini noi ale înregistrărilor modificate, care în rulairea nocturnă vor înlocui pe cele vechi.

Un tratament particular se aplică în cazul câmpului 695 („indexare”). Indexatorul poate beneficia de două tipuri de asistență:

a. Asistența „terminologică” constă în oferta permanentă de sugestii pentru alegerea descriptorilor. Aceasta se face plecând de la ipoteza că un descriptor mai fin va fi în general preferat unuia mai grosier. Așadar, când indexatorul fixează un termen, sistemul afișează termenii specifici și/sau părți (adică cei ierarhic „inferiori”), precum și cei asociați. Astfel pot apare alternative preferabile care pot fi alese cu efort minim. De exemplu, la selectarea termenului „fizică” se afișează pe loc specific lui, fie el „mecanică”, „optică” „fizică nucleară”, ...și poate că e de preferat „mecanică” și „optică” în indexarea documentului respectiv.

b. Asistența „de specificitate” (mecanism validat într-o versiune timpurie a sistemului FOCUS (FOCUS 841) constă dintr-o regăsire „ascunsă” care se efectuează

în timpul indexării: la fixarea unui descriptor, sistemul afișează numărul înregistrărilor indexate deja cu acel descriptor și numărul înregistrărilor indexate cu conjuncția dintre descriptorul fixat și cei fixați anterior. Reluând exemplul din secțiunea anterioară, la fixarea primului descriptor, „estimarea performanțelor”, se afișează numărul 1000 (înregistrări indexate cu el). La fixarea celui de-al doilea „algoritmi de sortare”, se afișează numărul 3000 (înregistrări indexate cu el) și numărul 500 (înregistrări indexate cu „estimarea performanțelor” și „algoritmi de sortare”). Astfel indexatorul poate să decidă numărul și finețea descriptorilor și în funcție de gradul dorit de specificitate a indexării.

Mecanismul funcționează similar și în cazul indexării asociative cu un beneficiu suplimentar: la fiecare descriptor fixat, sistemul poate afișa succesorii săi în toate frazele care conțin descriptorii deja selectați. Așadar, indexatorul poate căpăta sugestii folositoare.

Această variantă va fi implementată atât pe mașinile gazdă cit și pe calculatoare personale în chip de stații de lucru. Avantajul major al stațiilor de lucru este faptul că grevează la minimum mașinile gazdă (procesările aferente catalogării/indexării sînt oneroase), lăsînd deci maximum de disponibilitate consultărilor. Practic, o stație de lucru ar solicita mașina gazdă nu mai mult decît un terminal de consultare obișnuit. În plus, în cazul căderii mașinii gazdă, stația funcționează în continuare, chiar dacă fără avantajele consultării colecției.

6. FOLIO/PAC — componenta de consultare/regăsire

Această componentă oferă mecanismele de identificare și consultare a înregistrărilor bibliografice și de autoritate, scopul final al sistemului.

Se poate considera că beneficiarul sistemului (cititorul) are două tipuri majore de interese vizavi de un catalog (informatizat sau nu):

A. Să verifice existența în colecție a unei lucrări cunoscute aprioric (literatura raportează [Reynolds 85] că acest tip de interogare reprezintă cam 70 la sută din totalul interogărilor într-o bibliotecă).

B. Să identifice un set de lucrări (necunoscute aprioric) care satisfac

un anumit criteriu — cel mai adesea privind un subiect — și din acesta să aleagă subsetul cel mai potrivit interesului său.

Indexurile subiacente fișierelor de autoritate (mai puțin cele specifice de subiect) precum și indexul de titluri sînt căile de bază folosite pentru a rezolva prima problemă. Cum s-a menționat în secțiunea 3, indexul de titluri are asociat și un index de cuvinte-cheie. Acesta permite identificarea unui titlu chiar dacă se cunoaște doar un fragment din acesta. Mecanismul e puternic, fiind admisă și trunchierea cuvintelor-cheie. Această facilitate este specifică cataloagelor informatizate și este unul din punctele lor tari.

Rezolvarea celei de-a doua probleme se face în două faze: întâi utilizatorul delimitează setul, formulînd criteriul de selecție. Apoi parcurge acest set (element cu element) pentru a selecta vizual sub-setul final.

Prima fază pune în mod natural problema modului de specificare a criteriului de selecție, mai precis care sînt elementele care compun expresia de selecție și cum se combină ele. După ce s-a fixat expresia, sistemul începe să afișeze înregistrările selectate, care au satisfăcut deci criteriul.

A doua fază pune probleme: în ce ordine se parcurge setul și ce informații i se afișează cititorului la fiecare înregistrare. Dacă setul se parcurge printr-un index, ordinea este alfabetică sau cronologică, în funcție de tipul indexului. Altminteri ordinea este cea a numerelor de identificare a înregistrărilor. Ceea ce se afișează dintr-o înregistrare este esențial, deoarece pe baza acestor informații judecă cititorul relevanța lucrării pentru interesul său. Înregistrările bibliografice vor fi afișate în maniera prescrisă de ISBD, dar voi exista trei formate: scurt, lung și complet. Utilizatorul va putea „marca” în timpul consultării înregistrările care-i par de interes („le pune deoparte”), pentru ca la terminarea parcurgerii să poată reveni la lista celor marcate, eventual consultîndu-le într-un format mai extins. Acest mecanism poate fi folositor, deoarece prima impresie despre o lucrare se mai poate schimba după ce se văd și celelalte.

Expresiile elementare de selecție sînt condiții puse valorilor ce apar în (sub) câmpurile înregistrărilor, iar condițiile implică comparații cu constante. Sistemul oferă două ma-

niere de căutare: directă și secvențială (filtrare).

În primul caz, expresia de căutare se aplică cimpurilor prevăzute cu indexuri (astfel se explică denumirea de „căi de acces”, folosită mai sus pentru aceste cimpuri), care sînt structuri imaginate, anume pentru a facilita căutarea (ca și în cazul cataloagelor tradiționale). Utilizatorul poate să furnizeze o valoare dintr-un index sau mai multe (eventual trunchiate) conectate prin operatorii booleeni (SI, SAU, NU). De exemplu, în indexul de locuri geografice se poate formula:

„Africa” SI „Asia” NU „America Latină” și se identifică setul de înregistrări bibliografice care în cîmpul 607 („loc geografic — subiect”) au făcut referință atît la „Africa” cît și la „Asia” dar nu și la „America Latină”.

O variantă importantă a căutării printr-un index este a-a-numita „baleiere” care este similară consultării unui catalog tradițional. Utilizatorul fixează o valoare respectivă (sau pe prima valoare avînd prefixul fixat). Apoi este liber să se deplaseze „în sus” și „în jos” — alfabetic sau cronologic, după caz.

Mai mult decît atît, această baleiere poate fi „etajată”. Utilizatorul poate decide să inspecteze și elementele referite (într-un anume cîmp) de fiecare valoare din indexul baleiat, și aceasta pe mai multe nivele. De exemplu, baleind indexul de locuri geografice și ajungînd la „New-York” se pot inspecta — prin cîmpul „colectivități” — și instituturile care au sediul New-York. În particular, ajungînd la „New York Public Library” se pot inspecta — prin cîmpul „afiliați” — și autorii (din fișierul „persoane fizice”) afiliați acesteia. În fine, acestora li se pot vedea — prin cîmpul „lucrări” — lucrările înregistrate din fișierele bibliografice. Astfel se poate ajunge la „The Future of Catalog: The Library's Choices” de Malinconico și Fasana.

Căutarea secvențială presupune inspectarea fiecărei înregistrări din setul supus filtrării și verificarea îndeplinirii condiției. În cadrul condiției (care nu cuprinde valori din indexuri), o valoare text poate să fie „egală” sau „inegală” cu, sau „să conțină” un text dat.

De exemplu, valoarea din: — cîmpul 200 („titlu-autor”), subcîmpul Șe („informații de titlu”) să fie egală cu „roman”;

— cîmpul 330 („rezumat”), subcîmpul Șa („text”) să conțină cuvîntul „arhetip”.

O valoare numerică sau dată calendaristică poate să fie „egală”, „diferită”, „mai mare/ulterioară” și

„mai mică/anterioară”, iar un cod poate fi „egal cu” sau „diferit de” o componentă potrivit ca tip.

De exemplu, valoarea din: — cîmpul 215 („descriere fizică”), subcîmpul Șa („număr pagini”) să fie mai mică decît „100”;

— cîmpul 210 („datele de publicare”), subcîmpul Șd („data publicării”) să fie mai mare decît „1985”;

— cîmpul 201 („titlu autor paralel”), subcîmpul Șz („limba”) să fie diferită de „RUS” (rusă).

Expresiile elementare pot fi combinate prin operatorii booleeni „SI” și „SAU”.

De exemplu: (251/a(100) SI (210/d)1985) ceea ce înseamnă conjuncția primelor două exemple. Desigur utilizatorul obișnuit nu va trebui să formuleze în acest mod criptic expresia. El nu va opera cu taguri și identificatori ci va formula selecția folosindu-se de un complex de meniuri în care sistemul îi va afișa (sub) cîmpurile cu numerele lor în clar și el doar le va selecta pe cele dorite.

Căutarea directă poate fi combinată cu filtrarea. De exemplu, la baleierea indexului de locuri geografice se pot alege doar orașele, iar la colectivități doar bibliotecile.

În caz oarecum aparte îl constituie clasaurul CZU. Utilizatorul familiarizat cu clasificarea CZU va putea furniza un indice, cu care se poziționează în catalogul sistematic, după care va putea să-l parcurgă liber, într-un mod similar cu unul alfabetic. Utilizatorului care nu manevrează cu ușurință indicii CZU, i se va oferi o modalitate de „navigare” prin catalogul sistematic, bazată pe însăși structura ierarhică a acestuia. Întîi i se vor afișa cele 10 clase de la primul nivel cu numărul de lucrări pe care fiecare îl indexează și va fi solicitat să aleagă una. Apoi se vor afișa cele 10 clase subordonate acesteia, de asemenea împreună cu numărul de lucrări indexate. Se alege o subclasă și procedeul se repetă pînă cînd se ajunge la una adecvată interesului utilizatorului.

Mai multe clase pot fi conectate prin operatorii booleeni obișnuiți și apoi combinate cu indicii auxiliari formînd expresia specifică de căutare. Cînd setul înregistrărilor bibliografice care satisfac expresia a fost identificat, el poate fi parcurs ca și în cazurile anterioare.

Desigur și această selecție poate fi combinată cu filtrarea. Mai trebuie adăugat că indexul noțiunilor CZU poate fi parcurs alfabetic și că noțiunile pot fi identificate și după cuvinte-cheie extrase din ele.

7. FOLIO/BIB — componenta de tipărire bibliografii

Această componentă permite extragerea pe hirtie a rezultatelor unei expresii de căutare, operație — în general — accesibilă doar administratorului. Se pot identifica trei faze majore ale procesului. Prima, constă în operația de selecție a setului de tipărit. Aceasta se realizează cu ajutorul componentei FOLIO/PAC. A doua constă în definirea formatului de afișare. Bibliotecarii (utilizatorii privilegiați) vor avea la dispoziție un limbaj specific (și simplu) prin care și vor descrie maniera de așezare în pagină a imaginilor înregistrărilor dar — pentru cele bibliografice — maniera ISBD va fi predefinită în sistem și va constitui formatul implicit.

În particular, această componentă va permite în final tipărirea bibliografiei naționale și „generarea” de fișe mobile ale înregistrărilor bibliografice.

Dan MATEI
Bogdan TEODORESCU

8. BIBLIOGRAFIE

BCS. 82 — „Formatul pentru înregistrarea informațiilor bibliografice și documentare în sistem automatizat”, BCS, 1982.

FOCUS. 83. I. Bara, A. Cotarlea, D. Matei, I. Matei, B. Teodorescu. — „Associative Indexing in Information Retrieval”, International Conference on Computer-based Information Servicing, Varna, 1983.

FOCUS. 84. B. Teodorescu, I. Bara, D. Matei. „Mijloace de asigurare a preciziei în sistemul de regăsire a informațiilor „FOCUS””, Informarea documentară în teorie și practică, vol. 2, nr. 8, 1984.

IFLA. 80. „UNIMARC, Universal MARC Format”, IFLA, 1980.

IFLA. 88. „UNIMARC/Authorities, Universal MARC Format for Authorities”, (draft), IFLA, 1988.

ISO. 85. „ISO 5964, Principes directeurs pour l'établissement et le développement de thésaurus multilingues”, ISO, 1985.

ISO. 86. „ISO 5964, Principes directeurs pour l'établissement et le développement de thésaurus monolingues”, ISO, 1986.

ITCI. 88. N. Badea, D. Matei, B. Teodorescu „Informatizarea Bibliotecii Naționale. Proiectul FOLIO”, Biblioteca, nr. 4/1988.

Reynolds. 85. D. Reynold „Library Automation, Issues and Applications”, R. R. Bowker Co., 1985.

Aplicarea ISBD la Biblioteca Centrală Pedagogică

Despre noi reguli de descriere bibliografică internațională standardizată (ISBD) elaborate de FIAB, s-a discutat, cu titlu informativ, la cursurile de perfecționare organizate pentru bibliotecarii din rețeaua M.E.I. în anul 1975 la Cluj. În 1976, găsim traducerea textului edițiilor ISBD (M)/1973 și ISBD (S)/1974 în „Ghidul de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România” editat de un colectiv sub egida B.C.U. — București, pentru ca din 1983 să primim fișele tipărite de B.C.S. și Bibliografia R.S.R. seria Cărți..., editate conform acestor reguli. Din studiul unor articole apărute în publicații de informare și documentare, din unele bibliografii naționale străine, se desprindea clar tendința, pe plan internațional, de automatizare a bibliotecilor, obiectiv nerealizabil fără aplicarea unui cod unitar internațional de descriere. La sfârșitul anului 1983, M.E.I. organizează din nou, la București, un curs de perfecționare (două săptămâni) de data aceasta dedicat în întregime predării și însușirii regulilor ISBD pentru monografii curente, curs la care au participat și catalogatori din B.C.P. Urmare a unor cursuri interne din biblioteca noastră, ținute la începutul anului 1984, și cu ajutorul „Metodologiei de aplicare a normelor ISBD (M) în bibliotecile de învățământ” elaborată de inimoasa și competenta specialistă în catalogare-clasificare, Florica Câmpeanu de la B.C.U. — București, din luna februarie 1984 în B.C.P., s-a trecut la descrierea conform ISBD a cărților românești curente. După aproximativ un an de experiență am aplicat aceste norme și în descrierea cărților străine.

Trebuie să arătăm că numai instrumentele menționate nu ne-au răspuns întotdeauna satisfăcător la situațiile cu care ne-am confruntat. Întrucât procurarea unor lucrări de referință editate de FIAB precum

și de țări cu experiență îndelungată în domeniu (Anglia, Italia) este anevoioasă, sugerăm multiplicarea, de la bibliotecile ce le posedă, și difuzarea lor contra cost cel puțin marilor biblioteci universitare din țară.

În prezent, în biblioteca noastră, normele de descriere ISBD se aplică în prelucrarea cărților, în redactarea descrierilor pentru buletinul „Cărți străine intrate în R.S.R.” seria Pedagogie editat de B.C.U. — București, a descrierilor pentru publicația „Cărți noi intrate în B.C.P.” (trimestrială) și în descrierea publicațiilor seriale străine primite prin abonament și schimb internațional. Înregistrate în Repertoriul periodicelor străine intrate în bibliotecile din R.S.R. editat de B.C.S. În ceea ce privește seriilele, precum și semnalarea articolelor din acestea, sau a capitolelor de cărți, atât în bibliografii, cât și în catalogul analitic, acestea se descriu conform regulilor tradiționale, întrucât nu posedăm încă schema ISBD (CP) și nici nu s-a făcut o pregătire teoretică prealabilă. Considerăm absolut necesar un curs cu lucrătorii serviciilor bibliografice, cunoscute fiind dificultățile în descrierea acestor documente. Referitor la folosirea unei scheme complete sau prescurtate de descriere, am convenit cu toți catalogatorii că vom aplica, pe cât posibil, schema completă, alegând dintre elementele facultative cele care ar fi utile toți beneficiarilor nostri (cadre didactice din învățământul preuniversitar, elevi etc.). De exemplu vom folosi informație la titlu de tipul: /curs/; /manual/; /eseu/; vom menționa ca responsabilitate de apariție ilustratorul unei cărți de povești pentru copii sau a unei cărți de colorat chiar dacă acesta nu este menționat în sursa de informare pentru această zonă; zona notelor va cuprinde date referitoare la ediția din care sînt reproduse textele dintr-o lucrare a unui scriitor indicat în bibliografia școlară.

și exemplele ar putea continua, dar vom omite din descriere elemente ca: locul tipăririi și denumirea tipografiei, formatul, uneori menționarea subseriei și numerotarea ei, legătura, preț.

Cu toată experiența dobîndită în cei aproape cinci ani de practică în aplicarea normelor ISBD, nu putem să afirmăm că nu ne confruntăm încă cu unele dificultăți. Unele sînt generate de „fanteziile” editoriale ale tehnoredactorilor care ignoră reglementările în vigoare referitoare la foaia de titlu și la elementele ce trebuie menționate pe aceasta ca de exemplu: nementionarea numărului volumului (uneori din prefața unei lucrări află că ea constituie volumul 2 sau 3 al unei lucrări apărute cu cîțiva ani în urmă), nementionarea denumirii seriei (din prefață, dintr-o notă pe copertă sau o responsabilitate secundară de apariție află că lucrarea face parte dintr-o serie dar nu se denumește seria) etc. Mai numeroase și mai frecvente sînt dificultățile generate de inconsecvențele existente în materialele de referință pe care le folosim. Nici STAS 12629/1-7-88, 89 Descrierea bibliografică a documentelor, la care B.C.P. a colaborat, nu a reușit să le rezolve în întregime. De exemplu: în Metodologie... „Este considerată mențiune de ediție orice mențiune de pe pagina de titlu care cuprinde cuvîntul «ediție» sau echivalentul său: Ed. apărută sub supravegherea aut...”, iar în fișele tipărite de B.C.S. mențiuni de acest fel sînt trecut în mod frecvent în zona titlului și a autorului; utilizarea majusculilor sau a minusculelor în subzone; nealinierarea normele ortografice în vigoare în ceea ce privește scrierea denumirii editurilor (Editura Politică și nu Editura politică).

Întîmpinăm dificultăți și în descrierea lucrărilor cu autor colectiv. De multe ori, catalogatorii mai puțin experimentați confundă antetitlul cu autorul colectiv și invers. Sperăm ca STAS-ul referitor la vedeta-autor colectiv, ce urmează să fie elaborat de B.C.U.-București, să rezolve inconsecvențele practicate în prezent. De asemenea, considerăm absolut necesar ca în paginile buletinului Biblioteca să se publice un material care să lămurească tuturor bibliotecarilor problema antetitlului trecut complet cu vederea în STAS 12629/1 dar practicat de B.C.S. în fișele tipărite.

Ne raliem și noi păreri alor bibliotecari că un cod național de catalogare ar duce realmente la clarificarea inconsecvențelor și mai ales la mult dorita și necesara unitate în descriere.

Intrucât normele de descriere ISBD nu se referă la vedetă, am considerat inițial că nu vom avea probleme legate de introducerea fișelor în cataloage. Practica însă ne-a contrazis. Elemente ca: informația la titlu (am arătat mai sus că noi folosim acum frecvent acest element), numărul volumelor, părților, fasciculelor etc. puse în altă parte în descriere față de descrierile altor ediții ale aceleiași lucrări existente deja în catalog, precum și alte elemente ne-au ridicat destule probleme de intercalare în catalogul alfabetic. Am făcut compromisuri, abătându-ne uneori de la aranjarea strict alfabetică în favoarea regăsirii materialelor descrise după alte criterii (de ex.: cronologic în cazul mai multor ediții ale aceleiași lucrări etc.).

Folosim acest prilej pentru a arăta că la cursurile de perfecționare ale bibliotecarilor școlari organizate de Ministerul Educației și Învățământului, noile reguli de descriere ISBD au fost primite cu mare interes, au fost însușite și aplicate.

Nu putem încheia fără a arăta, cu toată sinceritatea, că trecerea la descrierea conform regulilor ISBD a provocat un viu și real interes tuturor catalogatorilor din B.C.P., conștienți fiind că acestea constituie un mijloc important de modernizare, iar, în perspectiva automatizării, de eficientizare a activității de informare. Sigur, la început ne-am confruntat cu rutina, cu niște stereotipuri formate în practica îndelungată, dar cu răbdare și, de ce să nu o spunem, cu pasiunea stîrnită de noutate, am clarificat aproape toate problemele.

Sintem convinși, că în urma confruntării de idei prilejuită de această anchetă, se va ajunge la concluzii care vor lămurii inconsecvențele pe care le-am amintit.

Sanda IONESCU
Biblioteca Centrală Pedagogică

Prelucrarea automată a indicilor CZU și a definițiilor asociate în vederea regăsirii lor

C.Z.U. este o clasificare în sensul strict al cuvîntului, ea depinzînd de conținutul ideii astfel încît noțiunile și grupele de noțiuni privind acest conținut se regăsesc asociate tematic (nu formal). Este o clasificare universală pentru că sistematizează totalitatea cunoștințelor rezultate ale gândirii și activității omenești în maniera unei fresce generale de subiecte interdependente (nu grupe specializate, izolate, închise). Această universalitate la nivelul noțiunilor se bazează pe un sistem auxiliar de semne de legătură și relație care permit asocierea indicilor principali simpli de clasificare, fie ei între ei, fie cu „indici auxiliari” — generali sau speciali — pentru a forma, în fiecare caz, indici combinați sau compuși. Este o clasificare zecimală deoarece principiul care stă la baza schemei sale constructive este subdiviziunea cunoștințelor de la general la particular prin repartizarea arbitrară* a tuturor cunoștințelor umane, considerate ca un masiv unitar, în zece clase mari notate cu cifrele arabe (0..9), fiecare clasă, la rîndul ei, subîmpărțindus-se după același principiu al numerelor zecimale, pînă la detalierea dorită și necesară, așa cum se dezvoltă partea zecimală a unui număr subunitar la care dorim, după se adaugă spre dreapta, după virgulă, noi zecimale. Este internațională fiindcă, prin utilizarea cifrelor arabe, este independentă de exprimările lingvistice și constituie o scriere pe care orice țară o înțelege și o tâlmăcește după limba proprie. O altă caracteristică este continuitatea dezvoltării sale. Dezvoltarea C.Z.U. și păstrarea unității ei ca sistem foarte general și larg utilizat, nu se poate fără urmărire și control. Autoritatea supremă privind principiile generale și dezvoltarea C.Z.U. este Federația Internațională de Documentare (FID) prin Comitetul central de clasificare (C.C.C.) format din directorul general al FID și din reprezentanții diferitelor țări.

Clasificarea documentelor poate fi efectuată corect numai dacă se utilizează instrumentele de lucru adecvate: tabela propriu-zisă de clasificare, indexul alfabetic aferent, periodicul „Extensions and

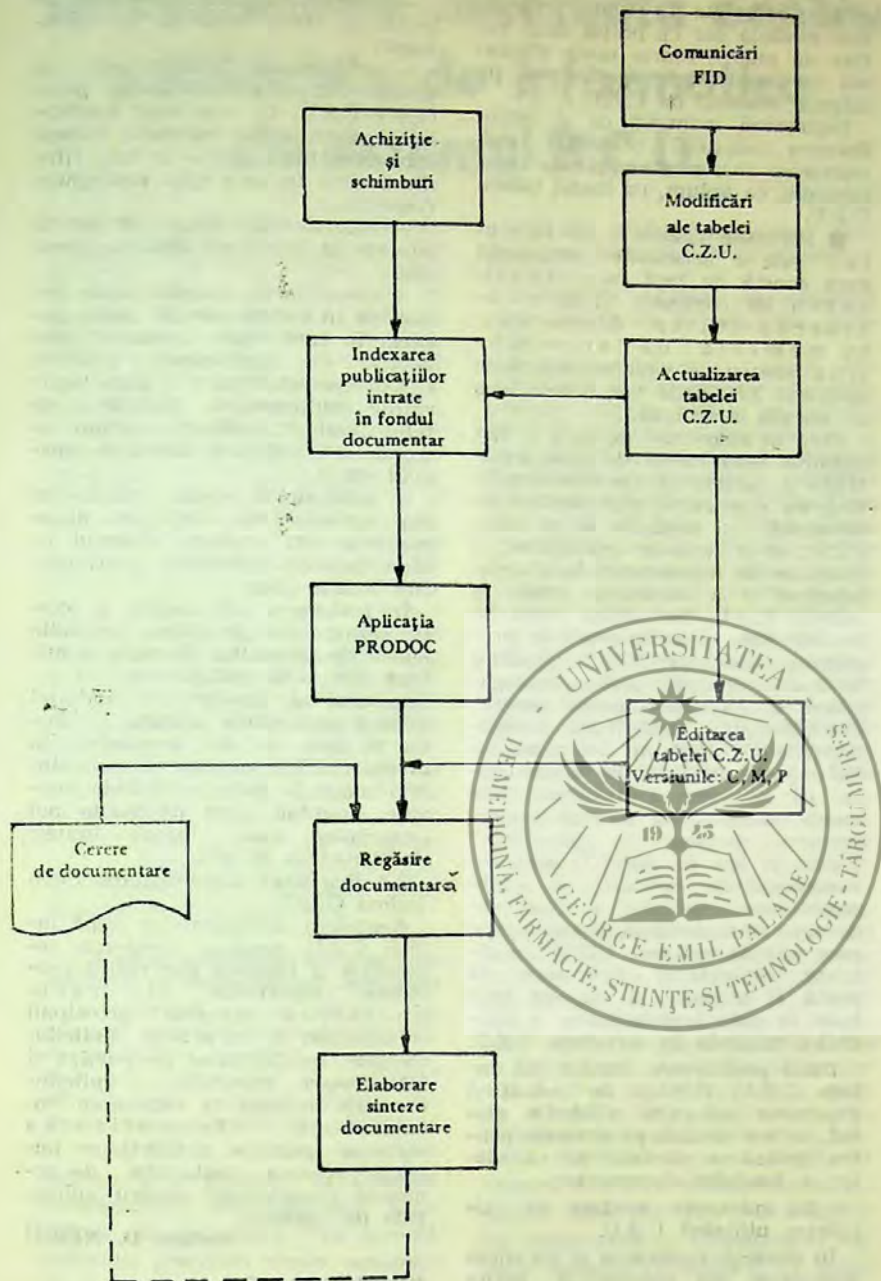
corrections to the UDC” (Completări și modificări la C.Z.U.), editată de FID, precum și manualele de clasificare.

Pornindu-se de la ediția a doua (apărută în perioada 1927—1933 și considerată ediția de bază), au fost elaborate ediții ulterioare: complete (cca 150 000 de indici), medii (cca 38 000 de indici), prescurtate (cca 12 500 de indici), mult prescurtate, mini, de prezentare și de popularizare.

În țara noastră, majoritatea unităților deținătoare de fonduri documentare le-au organizat sistematic utilizînd clasificarea zecimală universală. Un timp au circulat, în bibliotecile noastre, ediții C.Z.U. în limbi străine sau în limba română — complete, medii, prescurtate sau de alte dimensiuni — traduse integral sau numai parțial. Din preocupările actuale, pe linie de C.Z.U., în țara noastră, mai importante sînt: înființarea (în 1979) a Comisiei de lucru C.Z.U., formată din specialiști din Institutul Național de Informare și Documentare (I.N.I.D.) — organul național desemnat de FID — și din marile biblioteci din țară; multiplicarea în limba engleză (între 1979 și 1984) a ediției complete (154 520 de indici), traducerea principalelor ediții în limba română** și, mai recent, prelucrarea automată a indicilor C.Z.U. și a definițiilor asociate lor, în ve-

* În esență, C.Z.U. condică o informație oarecare cu scopul regăsirii ei rapide, oricare ar fi unghiul din care ar fi privită. Nu stabilește o succesiune a subiectelor după gradul lor de importanță.

** În 1985, apărea la I.N.I.D., în limba română, o ediție prescurtată (circa 14 484 de indici); începînd din 1983, Biblioteca Centrală de Stat publică o ediție medie (circa 45 000 de indici) de asemenea, în limba română; din 1981, Institutul Național de Informare și Documentare (I.N.I.D.) coordonează traducerea integrală a ediției complete din limba engleză în limba română (pînă în prezent, s-a tradus aproximativ 30 la sută din material). Toate aceste preocupări au un pronunțat caracter metodologic și didactic, în final urmărindu-se scoaterea unei ediții românești oficializate la F.I.D.

derea regășirii operative (acțiune inițiată în 1987 și aflată, în prezent, în curs de desfășurare).

2. Aplicații posibile și necesare ale sistemului de gestionare automată a C.Z.U.

Aceste aplicații fac obiectul unui contract încheiat între Institutul Național de Informare și Documentare (I.N.I.D.) în calitate de beneficiar și Centrul de Informatică și Organizare (C.I.N.O.R.) al Consiliului popular al municipiului București, în calitate de executant. Ele sînt în principal trei: actuali-

zarea tabelii și scoaterea, cu mijloace automate, a unor ediții C.Z.U. (completă; medie; prescurtată); indexare asistată de calculator utilizându-se C.Z.U.; regășirea documentară după indicii C.Z.U.

2.1. Actualizarea C.Z.U. și editarea automată

La sediul F.I.D. există un manuscris de bază al C.Z.U. complete care este menținut la zi pe baza propunerilor venite din diverse

țări ale lumii, după ce ele au fost anchetate și aprobate de F.I.D. Aceste propuneri sînt publicate în amintitul periodic „Completări și modificări la C.Z.U.”, care a fost la început bianual, iar din 1975 este anual. Regula de bază în activitatea de revizuire a C.Z.U. este că semnificația unui indice de clasificare poate fi extinsă sau restrînsă dar nu modificată complet.

Clasificarea zecimală universală fiind un sistem dinamic, în continuă actualizare, gestionarea ei pe calculator este mult mai ușor de realizat decît în regim manual. Un exemplu relevant îl constituie actualizarea permanentă a tabelii C.Z.U. în conformitate cu completările și modificările recomandate periodic de F.I.D.: în regim manual de lucru, inserarea acestora este practic imposibil de realizat deoarece clasificarea este de fapt o broșură legată și paginată conform practicii editoriale clasice; în condițiile automatizării, introducerea în memoria calculatorului a tabelii propriu-zise și actualizarea ei permanentă prin inserarea operativă a modificărilor de ultimă oră exact acolo unde este recomandată să se facă, sînt operații care nu presupun dificultăți prea mari. La rîndul ei, editarea C.Z.U. se poate realiza, rapid, la cerere, în două variante: se pot lista, după dorință, ediții complete, medii sau prescurtate cu sau fără index de subiecte sau se poate edita doar o clasă sau o selecție de clase C.Z.U., la cerere, din varianta completă, medie sau prescurtată, în conformitate cu profilul beneficiarului. Această din urmă aplicație este deosebit de interesantă în sensul că ea constituie o manieră de lucru flexibilă și economică, fiecare beneficiar avînd posibilitatea să solicite din C.Z.U. numai acele părți pe care le va utiliza efectiv în prelucrarea informațiilor proprii; este sigur că o clasă sau o selecție de clase în ediție completă, însoțită de o ediție integrală C.Z.U. în variantă prescurtată sau medie ar servi mult mai bine o bibliotecă specializată decît oricare din edițiile disponibile considerate individual.

Aceste două aplicații (actualizarea și editarea C.Z.U.) implică și dificultăți inerente legate de necesitatea prelucrării unui volum impresionant de date, de generarea indexului alfabetic de subiecte și de necesitatea permanentizării sistemului.

● În ceea ce privește volumul de date, menționăm că în structura C.Z.U. figurează 154 500 de indici principali cu definițiile lor. Avînd în vedere lungimea medie a

unei definiții considerate la 100 de caractere, precum și a textelor explicative care însoțesc definițiile cu o lungime aproximativă medie de 30 de caractere, rezultă că, pentru o intrare în C.Z.U., sint necesare, în medie, 130 de caractere, tabela principală ocupând deci un volum de aproximativ 20 MB, fără a mai socoti indexul de subiecte, care, în anumite variante, ocupă chiar mai mult spațiu decât tabela principală. Dacă la acestea se adaugă fișierele pentru gestiunea edițiilor, precum și programele utilitare ale aplicației, întregul sistem depășește cu mult capacitatea unei unități de disc standard de 50 MB.

● Generarea indexurilor alfabetice de subiecte este posibilă în următoarele trei variante: generarea automată a unui index permutat (KWIC); generarea manuală a indexului; traducerea indexului de la ediția completă în limba engleză.

Generarea automată a unui index permutat (KWIC) trebuie să fie bazată pe un program specializat care să execute: extragerea fiecărui cuvânt din textul unei definiții (cu excepția cuvintelor de legătură incluse într-o „listă de cuvinte vide”); generarea unei înregistrări în care cuvântul respectiv este scos în vedetă și urmat de textul integral al definiției din care a fost extras cuvântul respectiv, cu indicarea, printr-un simbol special (exemplu ~) a locului în care figurează, în text, cuvântul din vedetă, precum și a indicelui C.Z.U. corespunzător definiției respective (cuvintele vor fi extrase sub toate fluctuațiile lor gramaticale și ori de câte ori apar ele în definiții); alfabetizarea (sortarea) înregistrărilor astfel rezultată, întreținerea lor pe suport magnetic accesibile online (numai la indexarea asistată de calculator), precum și editarea lui conform cerințelor.

Generarea manuală a indexului pe concepte este posibilă în următoarele subvariante: sublinierea (marcarea), în textul definițiilor, a expresiilor (sintagmelor) care desemnează concepte, în forma gramaticală cu care ele figurează în text; indexarea manuală (oarecum controlată) a tuturor definițiilor, uniformizând din punct de vedere gramatical termenii utilizați și introducând la nevoie chiar termeni noi. Ambele subvariante presupun un mare volum de muncă efectuată de specialiști pe domeniul specific fiecărei clase, care să cunoască foarte bine structura și principiile C.Z.U.

Traducerea indexului ediției complete în limba engleză este posibilă dar cu prețul unui volum de muncă foarte mare efectuată de traducători specializați, pe diferite domenii de C.Z.U.

Generarea manuală ca și introducerea indexului presupun manipularea unor masive de date comparabile, ca volum, cu însăși tabela C.Z.U.

● Permanentizarea sistemului este o necesitate stringentă care constă de fapt în actualizarea lui continuă și în menținerea lui la dispoziție în memoria de lucru online pentru efectuarea celorlalte aplicații. Eforturile vor fi mai ales de natură informatică.

Până în momentul de față, a fost definită baza logică de date (entitățile și caracteristicile acestora) în vederea construirii algoritmilor de memorare și regăsire a indicilor C.Z.U. și a textelor definițiilor, a relațiilor de apartenență la clase și subclase și a cuvintelor cheie la indicii C.Z.U. S-a editat lista de cuvinte vide și se lucrează la pregătirea „dosarelor” C.Z.U. (traduse în limba română) pentru înmagazinare și s-a experimentat generarea automată a unui index permutat (KWIC). Încă nu s-a ajuns la un consens în privința modalităților de generare a indicelui. Este foarte posibil să se recurgă la prelucrarea manuală a „dosarelor” C.Z.U. în așa fel încât, o dată înmagazinată în memorie, să existe posibilitatea realizării a două indexuri: unul destinat beneficiarilor care solicită editarea C.Z.U. în diferite variante și unul care să poată fi utilizat la crearea unei baze de date terminologice a noțiunilor utilizate în structura C.Z.U.

După prelucrarea datelor din tabela C.Z.U. (154520 de indici) și generarea indexului alfabetic global, se vor realiza programele pentru indexarea asistată de calculator a fondului documentar.

2.2 Indexarea asistată de calculator utilizând C.Z.U.

În prezent, indexarea și regăsirea articolelor din publicațiile periodice, cu ajutorul clasificării zecimale universale, se realizează așa cum este prezentată în schema de la p. 17.

Indexarea asistată de calculator prezintă avantajul creșterii productivității și calității muncii în indexarea documentelor cu ajutorul C.Z.U. prin aceea că alegerea indicilor celor mai relevanți este facilitată de calculatorul electronic în regim de lucru conversațional conform următorului scenariu:

— indexatorul fixează conceptele relevante pentru conținutul infor-

mațional al documentului;

— indexatorul introduce, de la terminal, aceste concepte în calculator;

— subsistemul automatizat de gestiune afișează lista claselor principale C.Z.U. în care apar conceptele respective (de exemplu, clasele corespunzătoare primelor trei cifre din indicii în care apar conceptele respective);

— indexatorul alege domeniul adecvat și introduce indicele acestuia;

— calculatorul afișează toate definițiile în cadrul acestui indice general în care apare conceptul respectiv, cu precizarea indicilor C.Z.U. corespunzători și toate aplicațiile suplimentare (trimiteri de felul „vezi și”, indicații privind introducerea indicilor auxiliari speciali etc.);

— indexatorul alege indicii cei mai apropiați de conținutul documentului sau continuă dialogul ținând cont de indicațiile și trimiterile la alte clase.

În realizarea informatică a acestui teazur apar probleme deosebite legate de semantica limbajului utilizat (nu este obligatoriu ca indexatorul să exprime în limbajul natural conceptele căutate în forma în care ele sînt prezentate în tabela C.Z.U.), precum și de volumul mare de date ce trebuie activate simultan, care depășește net capacitatea unei singure unități de discuri de 50 MB.

2.3. Regăsirea documentară după indicii C.Z.U.

Regăsirea documentelor după indicii C.Z.U. permite creșterea relevanței la regăsire dar ridică probleme importante ca: recunoașterea indicilor principali și auxiliari în structura indicilor compuși (posibilitatea de analiză și interpretare automată a indicilor compuși utilizați la indexarea documentelor), formalizarea sintaxei specifice a C.Z.U. și implicit crearea limbajului de comandă caracteristic pentru aplicațiile de regăsire.

Stelian D. NEICU

BIBLIOGRAFIE

1. Curbăneanu, Victoria și Cămpăneanu, Florica. C.Z.U. revăzută și adăugită. Instrucțiuni de utilizare. În: Informarea documentară în teorie și practică. Mapă documentară. Fascicula 4. R.S. România, 3, 1979. 38p.

2. Andrian, C. Alexandru. Indrumător practic pentru utilizarea clasificării zecimale universale. În: Informarea documentară în teorie și practică. Mapă documentară. Fascicula 4. R.S. România, 3, 1982. 68p.

Documentare automată pentru publicațiile de informatică din sistemul B.C.U.

La baza aplicației realizate pe sistemul CORAL a stat necesitatea informării automate asupra fondului publicațiilor străine intrate în dotarea bibliotecilor din sistemul B.C.U. Pentru realizarea aplicației a fost utilizat produsul FOCUS cu contribuția și asistența colegială a realizatorilor acestuia.

După elaborarea fișei de descriere a publicațiilor (întocmită în colaborare cu specialiștii în documentare din cadrul B.C.U.) și a regulilor de sintaxă pentru completarea acesteia, a fost indexat un fond de carte semnificativ (aproximativ 50 de documente), astfel încât să fie posibil de testat cât mai multe situații din cele care pot apărea în cursul documentării. În continuare, au fost elaborate și încărcate tezaurele și fișierele specifice sistemului FOCUS. Realizatorii sistemului FOCUS au generat aplicația pe CORAL-4021, existent în dotarea Centrului de calcul al Universității din București.

Prezentăm câteva aspecte teoretice și practice legate de elaborarea și utilizarea aplicației care face obiectul acestei prezentări.

1. Cadrul conceptual necesar unei aplicații de documentare automată

În contextul acestei lucrări, înțelegem prin **documentare** procesul de prelucrare continuă și sistematică a documentelor, incluzând identificarea, achiziția, analiza, înmagazinarea, regăsirea, difuzarea și conservarea acestora în scopul extragerii, organizării și difuzării informațiilor, corespunzător unor cerințe de informare. Din această definiție, precizăm numai noțiunea de **document**: orice ansamblu de date, tipărit sau nu susceptibil de a fi catalogat și indexat [1].

Pentru a putea vorbi despre o documentare automată posibilă este necesară existența unui sistem documentar — un ansamblu organizat de informații capabil ca, pe baza unor mijloace moderne în dotare (calculatoare, terminale, imprimante etc.), să poată satisface un ansamblu cât mai larg de cereri ocazionale (retrospective) și perma-

nente (de profil de interese) ale unui cerc semnificativ de utilizatori.

2. Etapele generale ale realizării unui sistem de documentare automată

În proiectarea unui sistem eficient de documentare automată, trebuie avut în vedere ansamblu de activități organizatorice și de specialitate ce vizează atingerea unor obiective precum: construirea bazei de documentare, alimentarea (îmbogățirea) bazei de documentare, procedurile pentru consultarea bazei de documentare, produse documentare și servicii oferite de sistemul de documentare automată.

Resursele umane, materiale și științifice necesare fiind de regulă considerabile, este necesară etapizarea activității de realizare a unui sistem de documentare automată. O variantă ar cuprinde etapele ca

E. 1. Fundamentarea unei decizii de elaborare
Este o etapă de întrebări-răspunsuri și de precizări a unor acțiuni necesare. Astfel, se dau răspunsuri la o serie de întrebări de genul: ce servicii vrem să oferim? căror utilizatori ne adresăm? care sunt modalitățile particulare de documentare? care sunt modalitățile de funcționare a serviciilor? ce mijloace informatice alegem? ce tipuri de prelucrare avem în vedere? ce cadru financiar se preconizează? și se evidențiază o serie de acțiuni pentru: recenzarea obiectivelor de bază, structurarea fondului documentar pe domenii de interes, definirea mijloacelor informatice celor mai potrivite scopurilor evidențiate și identificarea tuturor surselor financiare în vederea realizării unui bilanț economic.

E. 2. Fundamentarea necesităților

În această etapă se urmărește exprimarea cât mai exactă a necesităților impuse de aplicația concretă. Se precizează capacități de stocare (memorii auxiliare), diferite fluxuri ale informațiilor, volumul editărilor, numărul de terminale, de linii de transmisie etc. Se stabilesc forțele umane pe categorii de specialiști necesare realizării proiectului.

E. 3. Evaluarea restricțiilor tehnice și financiare

Restricțiile impuse utilizatorului pot fi de funcționare, financiare, de acomodare, de organizare.

În această etapă se evaluează un bilanț economic al realizării sistemului automat de documentare. Urmează ca în continuare să se parcurgă etapele realizării propriuzise a sistemului de documentare automată. Aceasta presupune etape ca:

E. 4. Etapa definirii și constituirii inițiale a fondului documentar

Este necesară precizarea elementelor **unității de documentare** (proiectarea fișei sau machetei asociate obiectului documentar) și apoi stabilirea **regulilor generale de indexare și structurare de ansamblu a fondului documentar**. Se indexează un număr de documente și tezaurele necesare.

E. 5. Alimentarea fondului documentar

Într-un cadru de referință stabilit cât mai exact, se pun în aplicare metode și mijloace de îmbogățire a fondului documentar. În această etapă, se desfășoară operațiuni informatice de creare, modificare, ștergere, adăugare și gestiune asupra componentelor bazei de documentare.

E. 6. Punerea în lucru a sistemului de documentare automată

Între mijloacele necesare realizării proiectului există în mod necesar un sistem de programe (task-uri) din care se poate genera sistemul particular de documentare automată dorit. Asemenea sisteme au fost create pe diferite calculatoare cum ar fi: STAIRS pentru IBM, MISTRAL pentru CII-HB, GOLEM pentru SIEMENS și FOCUS pentru CORAL, INDEPENDENT etc. După generarea sistemului se pot efectua prelucrări pentru utilizarea informațiilor incluse în sistem. În această etapă utilizatorii prevăzuți în etapele anterioare devin beneficiarii facilităților oferite de sistemul de documentare automată. Aceștia formează (de regulă interactiv) ecuații de căutare, obținând treptat soluții parțiale sau finale care pot fi afișate pe ecranul terminalului de lucru, pe imprimantă sau pot fi memorate în fișiere temporare pe suport magnetic. În această etapă, serviciile oferite de sistem sînt fie de profil de interes, fie produse documentare specifice care pot fi editate la cerere sau periodic.

3. Etapele generale parcurse în elaborarea aplicației pentru publicațiile de informatică din sistemul BCU

În cazul aplicației concrete elaborată pentru publicațiile de informatică, am plecat de la cadrul conceptual și metodologic precizat anterior și am parcurs unele etape simplificate față de cadrul necesar unei aplicații de proporții mari și, eventual, cu teletransmisie. Fiind o aplicație strâns legată de procesul de învățămînt și din lipsă de pîrghii financiare, din etapele realizării proiectului au lipsit părțile referitoare la bilanțul economic și restricții economico-financiare, accentul punîndu-se pe contribuția dezinteresată a factorilor implicați în rezervare (BCU, ICSIT-TCI, CCUB). Ideea principală a constat în utilizarea produsului (sistemului) FOCUS realizat la ICSIT-TCI și care urma să fie aplicat pentru prima dată la scară mai largă în cadrul documentării din bibliotecă. Au fost parcurse etapele următoare:

e 1) Formularea temei de elaborare în colaborare cu BCU și colectivul de realizatori ai sistemului FOCUS.

e 2) Studiul posibilităților oferite de FOCUS în vederea aplicării acestuia pentru publicațiile de informatică;

e 3) Elaborarea în colaborare cu specialiști în documentare de la BCU a fișei de descriere a publicațiilor și a regulilor de sintaxă de respectat la completare;

e 4) Indexarea unui fond de carte semnificativ pentru o arie cît mai largă de cazuri care pot apărea din necesitățile de documentare (aproximativ 50 de cărți, articole ș.a.);

e 5) Elaborarea fișierelor documentare și tezaurelor pe care le necesită sistemul FOCUS;

e 6) Generarea aplicației concrete de către specialiștii care au realizat FOCUS și specialiștii din CCUB;

e 7) Utilizarea aplicației realizate de către un grup cît mai larg de documentariști și alți oameni ai muncii din Sistemul BCU în vederea dezvoltării acesteia.

Destinată în final studenților, cadrelor didactice și altor specialiști care doresc să se informeze rapid și eficient în legătură cu dotarea de carte existentă, aplicația a avut inițial un caracter experimental și demonstrativ, pentru ca pe această bază să se realizeze un proiect de proporții care să cuprindă un fond mult lărgit de carte pe o dotare mai puternică cu mijloace de calcul cu care va fi înzestrat sistemul BCU. În această perspectivă, aplicația este generată pe un disc al sistemului CORAL-4021.

4. Descrierea generală a aplicației

Fișierele documentare pentru FOCUS au fost încărcate cu ajutorul utilitarului EDT. Două fișiere au fost esențiale: unul care conține machetele fișelor din care sînt eliminate cîmpurile sau rubricile care nu conțin informații și fișierul tezaur care a preluat descriptorii asociați documentului în fișă. În structura bazei de date se disting trei nivele: nivelul cîmpurilor (elementare sau agregate) cu atribuții specifice (tip valoare, format, lungime, tip indexare, tezaur asociat), nivelul documentelor și nivelul fizic (transparent pentru beneficiarii FOCUS /4/). Într-o primă fază, sistemul nu era prevăzut cu facilități de actualizare.

După generarea aplicației, sistemul FOCUS asigură un set necesar de funcții utilizator de încărcare, exploatare, astfel:

- introducerea interactivă a documentelor
- regăsirea documentelor
- consultarea tezaurelor
- afișarea, listarea documentelor și/sau tezaurelor.

Aplicația implementată pentru 50 de documente are alocate pe disc 6200 de blocuri din care 510 blocuri sînt rezervate fișierului de documente. Prezentăm în continuare un exemplu al imaginii unui document din fișierul de documente:

DOCUMENT : 22 TYPE : PRECIS
NRC 29 E
NBL A
TDC RC
FFD CRT
TAR DE
LMB EN
ASG BU
ACT I I I 424735
ITP SIMPOZIOANE
ION SIMPOSION
IDN SIMPOSIUM ON DATA
BASE ENGINEERING :
ILC TOKIO

IAN 19790
APR DAVID LARRY S., KUNII, T. L. ;
EDT YAD, S.B. ; KUNII, T. L. ;
TPZ PATTERN DATABASES
TTR SCHEMA BAZEI DE DATE

PGC
//DATA BASE DESIGN TECHNIQUES, VOL. II : PHYSICAL STRUCTURES AND APPLICATIONS. PART 4 : DATA BASE APPLICATIONS
DLC BERLIN
DED SPRINGER
OED 1982
DPG P. 357-399.
DIL FIG. TAB.

SER LECTURE I, NOTES IN COMPUTER SCIENCE
133

NOT BIBLIOGR. P. 398-399.
REZ. in L.B. EN.

CZU 519.256 : 681.3.016.02 :

DES 061.3 ; (520) ; 082.1

LECTURE NOTES IN COMPUTER SCIENCE. 133 :

DES ANALIZA SISTEMELOR ; BAZA DE DATE MODEL :

REGASIRE ; ALGORITM DE ACCES ; ACCES SYMBOLIC ; MODEL ICONIC ; MODEL STATISTIC ; MODEL STRUCTURAL ; ORGANIZARE. EXPERIMENT ; IMAGINE BINARE ; RECUNOASTERE IMAGINI ; TRADUCERE ;

REZ
SE PREZINTA DOUA ABORDARI PENTRU ORGANIZAREA UNUI NUMAR MARE DE MODELE CA MODELE DE BAZE DE DATE GENERALE : ICONICA PENTRU IMAGINI BINARE (PROCEDURI, DEFINITII, EXEMPLE), SINTATICA (STRUCTURALA) UTILA IN RECUNOASTEREA IMAGINILOR. O SECTIUNE ESTE CONSACRATA ALGORITMILOR DE ORGANIZARE SI ACCES LA BAZELE DE DATE SINTATICE, PRECUM SI REZULTATELOR OBTINUTE IN UNELE EXPERIMENTE ;

Meniurile și modul de dialogare sînt specifice sistemului FOCUS /4/.

5. Considerații finale

Primită ca o etapă experimentală, aplicația a fost obiectul atenției unui grup larg de cadre care acționează în sistemul BCU în vederea dezvoltării și generalizării la un fond de carte tot mai bogat. Realizările de pînă acum au pus în evidență necesitatea dotării BCU cu un minicalculator într-o confi-

gurație minimă (memorie internă 256 kb, o unitate de disc, o unitate de bandă, o imprimantă și terminalele: VDT 40 C, VDT 132, DAF 2020), cu un sistem de operare RSX-11M, V4.D sau MIX și personal de specialitate pentru indexare (pe domenii) și de informatică.

Utilizarea eficientă a sistemului FOCUS presupune o strânsă colaborare cu colectivul de realizatori și existența la beneficiar a manualelor de administrare și utilizare a produsului.

În condițiile volumului imens de informații cu care este chemat să interacționeze omul zilelor noastre, sistemele de informare documentară au un rol tot mai important, iar necesitatea proiectării și realizării unor sisteme de documentare automată tot mai eficiente este o necesitate impusă de noua revoluție științifică și tehnică contemporană, de cerințele formulate în documentele de partid și de stat privind ridicarea pe o nouă treaptă calitativă a activității din toate domeniile vieții economico-sociale.

matematician Dumitru DAVID
programator Cezar CIOBOTARU
dr. Lucreția VASILESCU

Bibliografie

1. *Informare și documentare*. Reguli pentru elaborarea tezaurelor monolingve (INID, 1988).

2. *La recherche documentaire dans le contexte télématique*; par Michel BARES (Modalités d'automation et utilisation des bases de données), Technique et Documentation, /Lavoisier/, 1984.

3. *Reguli pentru elaborarea tezaurelor monolingve*, CNST, Institutul Român de Standardizare, 1976.

4. *FOCUS Sistem evoluat de informare documentare*. Manual de prezentare, Versiunea 2.1, Institutul de Cercetare științifică și Inginerie Tehnologică pentru Tehnica de Calcul și Informatică, 1987.

Colecțiile speciale În sprijinul creativității tehnice a beneficiarilor

În condițiile actualului cincinal, cu coordonatele de bază sub semnul calității și eficienței, școlii tehnice superioare îi revin sarcini cu o finalizare bine conturată pe harta economiei naționale, expresie elocventă a orientării învățământului românesc cu fața spre viață, spre realitățile socialiste.

Opțiunile pentru eficiență, pentru creșterea continuă a rolului științei și tehnicii devin idei-forță pentru dezvoltarea învățământului politehnic, angajat, cu răspunderi deosebite, în pregătirea tinerilor în vederea integrării sociale corespunzătoare.

Modernizarea, lupta pentru nou, cercetarea și direcțiile acestora, finalitatea creației științifice și formarea unor generații deschise marilor probleme ale cunoașterii sînt cîteva din dezideratele unei biblioteci de învățămînt superior. Fiind amplasate în miezul problemelor universitare, aceste biblioteci își desfășoară activitatea și își dezvoltă baza documentară în pas cu noile cerințe. Ele devin centre de documentare, ce sprijină procesul didactic și cercetarea științifică, deci „focul continuu” al școlii superioare.

Imediat ce prin documente de partid s-a trasat învățămîntului sarcina primordială de integrare cu cercetarea și producția, Biblioteca Institutului Politehnic din Iași a prezentat conducerii institutului propuneri privind modalitățile de integrare, acțiune cu consecințe pozitive, ilustrate și de hotărîrea Ministerului Educației și Învățămîntului de a organiza la Biblioteca noastră un schimb național de experiență, în noiembrie 1978, asupra aspectelor fundamentale ale rolului bibliotecilor de învățămînt superior de integrare.

Acțiunea de completare a fondului de documentare, dependentă de obiectivele învățămîntului tehnic superior, se desfășoară în sensul priorităților impuse de revoluția

tehnico-științifică. Este unul din momentele cînd responsabilitatea profesională a bibliotecarilor coopțați în această acțiune devine o obligație. În permanență se ține seama de structura catedrelor din institut, ca unități complexe de învățămînt — cercetare — proiectare — producție, pentru care „produsele” principale sînt inginerii, oamenii responsabili de viitorul țării, capabili să identifice noi aspecte și relații într-o realitate în schimbarea rapidă, să vadă că în sfera producției materiale apare necesitatea imperioasă a schimbării raportului între investiție de inteligență și creativitate și cea de resurse materiale, de muncă și financiară.

S-a apreciat că în tehnică există o nevoie permanentă de a fi la zi cu dezvoltarea, dar și cu discernămintul critic. Acest adevăr a impus colectivului bibliotecii noastre regîndirea unor obiective. De ce n-am vorbi de „noi ritmuri bibliotecare”, dacă se vorbește de „noi ritmuri industriale” sau „economice”?

Un loc între priorități îl ocupă, de cîteva ani, în biblioteca I.P.I. documentele speciale: brevetele de invenții, standardele de stat, caaloagele tehnice și comerciale, rapoartele de cercetare, tezele de doctorat, precum și microformatele (filme, microfilme, diapozitive etc.).

Școala de invenție din Institutul Politehnic din Iași a impus colectivului bibliotecii orientări noi. Se știe că invențiile și inovațiile constituie una din pîrghiile de seamă ale înnoirii tehnicii și tehnologiei, ale perfecționării producției, realizate prin valorificarea gîndirii creatoare a spiritului novator.

Descrierile de invenții — surse continue de idei noi pentru rezolvarea problemelor ridicate de producție la nivel corespunzător — prin cunoștințele furnizate, prin contribuția la valorificarea inteligenței

românești în țară și străinătate, sînt consultate cu interes. Proiectele de an, proiectele de diplomă, tezele de doctorat, reprezentînd de cele mai multe ori contracte cu întreprinderi economice, nu pot omite literatura de brevete, literatura cu grad mare de originalitate. Informarea documentară din acest tip de documente duce la scurtarea timpului de cercetare mai ales la faza de laborator.

În bibliografia consultată se apreciază că informațiile din descrierile brevetelor de invenție „preced cu doi-trei ani orice altă publicație de specialitate, conținînd aproximativ 50—70 la sută din totalul de informații din domeniu”.

Brevetele străine formează obiectul documentației tehnice pentru numeroasele contracte ale catedrelor, în care este inclusă și bibliotecă.

La sfîrșitul anului 1977 s-a născut ideea organizării unei **brevetocii**, nucleu de documentare de strictă specialitate, pentru beneficiarii din institut și din zonă. La această dată posedăm o colecție importantă de descrieri de invenții românești (cu titulari români) și străine acordate în România.

Răspunzînd unor cerințe stringente, fondul bibliotecii a crescut an de an, completînd o colecție de brevete străine xerografiate, achiziționate de la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci — singurul organism republican ce deține o brevetotecă completă. Astfel, în prezent colecția noastră numără 10 000 brevete străine (cca 81 044 p).

Domeniile din care au fost comandate brevetele de invenții au fost stabilite de beneficiari, în funcție de temele de cercetare. În ceea ce privește proveniența, au fost preferate țările puternic industrializate: U.R.S.S., S.U.A., Franța, Anglia, R.F.G., R.D.G., Elveția, Belgia, Austria, R. S. Cehoslovacă, R. P. Polonă.

Se cunoaște corelația dintre brevete și munca de cercetare. Dar, mai mult ca în orice alt domeniu, trebuie respectat raportul între volum și calitate, calitate în privința conținutului lor, dar și în sensul organizării colecției.

Preocupările bibliotecii nu se îndreaptă numai spre procurarea acestor documente tehnice speciale, ci ele vizează și modul de ordonare, catalogare, clasificare și conservare, în vederea întîlnirii cu solicitanții, în condiții optime.

Am organizat pentru descrieri de invenții cataloage pe materii, pe baza sistemului internațional de clasificare, propriu acestui tip de publicații. Cataloagele sînt urmate de un index alfabetic. Ca pe o tablă de materii sau într-o bibliografie, pe fișa unui anume autor sînt înșirate numerele descrierilor de invenții elaborate în timp, însoțite de indicele de clasificare, în vederea regăsirii documentului. Acest index pe nume de autori suplinește catalogul alfabetic tradițional, care ar îngloba multă muncă și ar ocupa un spațiu mare. El răspunde la întrebările puse în legătură cu spiritul de creativitate al unor autori din institut, din țară sau străinătate.

Se știe că vitalitatea bibliotecii este asigurată de serviciul relații cu cititorii care stabilește acel echilibru necesar între colecții și circulația lor. În dialogul permanent cu beneficiarii, bibliotecarii pot oferi celor interesați sprijin în depistarea materialului documentar din literatura de brevete.

În ultimii doi ani, în cadrul activității de cercetare-proiectare cu studenții anilor IV—V, bibliotecii i s-au acordat 18 ore de teorie și practică în domeniul biblioteconomiei și documentării. Acest gen de literatură, complement direct în activitatea de creație, în cercetarea științifică, a fost prezentat studenților cu toată atenția.

Pentru ușurarea consultării descrierilor de invenții, bibliotecă posedă ghiduri de utilizare a clasificării internaționale a brevetelor pe secțiuni, care explică dispunerea acestora, utilizarea simbolurilor sale, principiile, regulile și aplicarea sa:

- Secțiunea A — Necesități curențe ale vieții
- „ B — Tehnica industrială. Transporturi
- „ C — Chimie și metalurgie
- „ D — Textile și hîrtie
- „ E — Construcții fixe
- „ F — Mecanică, iluminat, încălzire, armament și explozii
- „ G — Fizică
- „ H — Electricitate.

Prin efectuarea de abonamente la descrierile de invenții românești și la „Buletinul pentru invenții și mărci”, publicație oficială a

O.S.I.M., venim în întîmpinarea celor care urmăresc cursul cererilor de brevet ale solicitanților, invențiile la care s-a acordat brevet, mărcile înregistrate în România.

Brevetoteca — imperativ al cercetării științifice — reprezintă un obiectiv principal în planul de activitate al Bibliotecii Institutului Politehnic din Iași, care tinde să devină un punct de documentare regional în probleme de creativitate și inovații și să participe nemijlocit, în continuare, la activitatea tehnico-științifică a cadrelor didactice, studenților și cercetătorilor din institut, să sprijine îndeplinirea sarcinilor ce revin școlii politehnice ieșene.

Pentru acea „mobilizare a creierelor” (brainstorming) este nevoie ca și în bibliotecă, poate în primul rînd aici, să existe un spirit activ, un nucleu al noului, căci problema complexă a creativității nu se oprește în faza producției, ci se rezolvă numai pe căile grele ale finalizării și pe aceste căi bibliotecă își are rolul ei, oferind un cadru optim pentru consultarea invențiilor, ca formă superioară de materializare a gândirii științifice și tehnice creatoare.

În viitorul apropiat, informarea din descrierile de brevete se va face și în bibliotecă noastră cu ajutorul calculatorului, fiind făcute pregătirile necesare și chiar o experiență, cu rezultate bune.

Georgeta MEDVIGHI

Elena VACARIU

Vlora ELISEI

Biblioteca Institutului Politehnic
Iași

Bibliografie

Zaharian, E., Ganciu, A.: **Predicție și îndrumare în dezvoltarea creativității la studenți** — în: FORUM, nr. 5, 1982, p. 15—18;

Zară, I.: **Pregătire, experiență, creativitate** — în: FORUM, nr. 5 — 1982, p. 19—23;

Deixner, G.: Schem, M.: **Informare documentară din literatura de brevete pentru cercetarea în chimie** — în: „Invenții și inovații”, nr. 2, vol. XVI, 1981, p. 86.

Vavariu, Elena: **Brevetoteca — imperativ al cercetării științifice** — în: „Invenții și inovații”, nr. 4, 1979, p. 127—128.

Agenda

Valori bibliofile din patrimoniul cultural național

Manifestare de prestigiu, reunind, an de an, pasionați slujitori ai cărții, ai istoriei și civilizației românești, cea de-a X-a Sesiune științifică de comunicări și referate „Valori bibliofile din patrimoniul cultural național. Cercetare și valorificare” s-a desfășurat anul acesta la Piatra Neamț (2-3 iunie), fiind organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, în colaborare cu Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă Neamț și Complexul Muzeal Județean. Ea s-a inserat în șirul acțiunilor omagiale menite să marcheze marile evenimente ale anului: a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și Congresul al XIV-lea al partidului.

Ținut cu bogate tradiții culturale, cu nume înscrise în cartea de aur a culturii românești, nume ce merg de la Gavril Uric (secolul al XV-lea) și continuă cu Ion Creangă, Calistrat Hogaș, Mihael Sadoveanu, ținut cu profunde rezonanțe în istoria noastră, Piatra Neamț a fost o gazdă deosebită pentru cei 80 de participanți reprezentând specialiști de la Academia de Științe Sociale și Politice, de la prestigioase institute, biblioteci, muzee, filiale județene ale Arhivelor Statului și oficii județene pentru patrimoniul cultural național.

În cuvântul de deschidere, tovarășul Mihai Roman, secretar al Comitetului Județean Neamț al P.C.R., după ce a subliniat bogata tradiție de valorificare a patrimoniului cultural existent, a prezentat succesele deosebite obținute de locuitorii acestor meleaguri în anii socialismului, cu deosebire în epoca deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, Epoca Nicolae Ceaușescu.

În continuare, tovarășa Tamara Dobrin, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a subliniat rolul cărților umaniste și al circulației cărții în formarea conștiinței naționale, insis-

tind asupra misiunii ce revine cercetătorilor de a face din aceste fapte intrate în tezaurul spiritualității românești argumente perene ale formării omului nou cu o înaltă conștiință patriotică, revoluționară.

În plen, au mai fost susținute comunicările: dr. Alexandru Duțu — „Cartea românească veche — expresie a unității de limbă și cultură națională”, dr. Gabriel Ștrempel — „Instituții și personalități nemțene”, dr. Mihai Moraru — „Eminescu și cultura veche românească”.

Lucrările sesiunii s-au desfășurat în secțiuni devenite tradiționale: „Carte românească”, „Manuscrise și documente”, „Cărți și manuscrise rare”, „Circulația cărții — însemnări”, „Bibliofilia”, „Conservare-restaurare”, la acestea adăugându-se, în acest an, ca omagiu, o secțiune „Eminescu-Creangă”.

În cadrul secțiunii de „Carte românească” au fost prezentate comunicările: prof. dr. doc. T. C. Chițimia — „O sintagmă străveche și ilustră de limbă română scrisă în reluarea seculară a literaturii noastre vechi”; dr. Victor V. Grecu — „Contribuția cărții vechi românești la unitatea de limbă și perspectiva unificării politice”; Aurelia Florescu — „Două noi cărți didactice din prima jumătate a secolului al XIV-lea descoperite în județul Dolj”; dr. Aurora Ilies — „Proloagele, cea mai citită carte dintre tipăriturile lui Dosoftei”.

Cea de-a doua secțiune — „Manuscrise și documente” — a cuprins comunicări menite a înfățișa bogatul fond de manuscrise existent în țară și contribuția acestora la cercetarea unor probleme ale culturii românești. Printre altele, menționăm lucrarea dr. Mihai Gherman „Date noi în interpretarea dicționarului și gramaticii lui Grigore Maior (1765)”, cea a lui Emil Păunescu privind „Contribuția la corpusul național de manuscrise — județul Giurgiu” și a Elenei Maria Schatz „File de jurnal din primul război mondial”.

În secțiunea „Cărți și manuscrise rare”, au fost prezentate lucrări privind „O înregistrare a catalogului manuscriselor grecești din Biblioteca Academiei R. S. România” de Daniel Barbu, „Luptele daco-geților într-o ediție rară a «Epistolelor» lui L. A. Florus” de Ana Selejan, „Referiri la istoria geto-dacilor într-o carte străină veche publicată la 1640” de Emil Nadler și Marius Alexianu, „Relatări spaniole despre Țările Române într-un manuscris din colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare București” de Irina Călin și Doru Bădără ș.a.

Secțiunea „Bibliofilia” a adus în prim plan noi valori de patrimoniu aflate în muzee și biblioteci. Menționăm lucrările referitoare la „Imagini pietrene dintr-o donație a lui Daniil Raț” de Dalila Lucia Aramă, „O carte de valoare patrimonială deosebită în colecțiile Muzeului Județean Harghita” de Elisabeta Muckenaupt și „Ex libris-uri și «officine» celebre în fondul I. G. Bibicescu al Bibliotecii Județene Mehedinți” de Ileana Roman.

Comunicările prezentate în secțiunea „Circulația cărții-însemnări” au înfățișat importanța cărții tipărite pentru întărirea conștiinței de neam, în unificarea limbii și asigurarea unității culturale a poporului român, punind în evidență însemnătatea deosebită a însemnărilor pentru adâncirea cunoașterii istoriei patriei: Iacob Mârza — „Mobilul cultural și politic al unei cărți românești, tipărită la Alba Iulia, la mijlocul secolului al XVII-lea”; dr. Ion Stoica — „Patrimoniul cultural din bibliotecă — izvor și obiect educațional”; Marieta Chiper — „Însemnări cu caracter economic pe cărți vechi românești”; Elena Miha — „Un «jurnal» al anilor 1848 pe o carte veche românească din județul Mureș” ș.a.

Centenarele trecerii în neființă a marelui poet național Mihai Eminescu și a prietenului său humuleștean Ion Creangă au fost marcate la actuala ediție de o secțiune specială în cadrul căreia au fost prezentate comunicări ce au relevat aspecte mai puțin cunoscute privind cele două personalități ale culturii noastre: Nicolae Cărlan — „Mihai Eminescu și «Lepturariul» lui Aron Pumnul”; Sanda Ionescu — „Ediții din opera didactică a lui Ion Creangă în Biblioteca Centrală Pedagogică”; Andrei Nestorescu — „Un document literar junimist din anul 1869”; Liviu Papuc — „Noi manuscrise eminesciene în Biblioteca Centrală Universitară Iași”; Gabriela Dumitrescu — „Corespon-

dență pe marginea manuscriselor
 lui Ion Creangă păstrate în colec-
 țiile Bibliotecii Academiei"; Flo-
 rin Rotaru — „Geneza primei edi-
 ții a scrierilor lui Ion Creangă”;
 Emilia Enache — „Eminescu și
 muzica”.

În cadrul secțiunii „Conservare-
 restaurare” comunicările prezentate
 au înfățișat nu numai ultimele me-
 tode de restaurare, ci și ajutorul
 pe care laboratoarele de speciali-
 tate îl pot da pentru datarea
 unor manuscrise: Sofia Știrban —
 „Câteva informații privind localiza-
 rea, atribuirea și datarea unui co-
 dice din secolul al XVI-lea, obți-
 nute prin investigații de labora-
 tor”; Adrian Ionuc — „O nouă
 metodă folosită la restaurarea unui
 manuscris eminescian”; Ana Maria
 Vlad și Maria Geba — „Metode de
 analiză a pielii folosite în legătura
 de carte veche”; Doina Biro —
 „Tehnica de albire și neutralizare a
 hîrtiei, aplicată la o piesă textilă
 din secolul al XVIII-lea”; Mariana
 Mustăț — „Bioecologia unor co-
 leoptere dăunătoare cărților” ș.a.

Manifestarea științifică de la Pia-
 tra Neamț a oferit participanților
 posibilitatea de a viziona două in-
 teresante expoziții de carte. La
 Muzeul de Istorie a fost prezentată
 expoziția „Cartea românească ve-
 che — expresie a unității de limbă
 și cultura națională” ce a reunit
 peste 50 de exemplare din tipări-
 turi aparținînd secolelor XVII—
 XIX și provenind din importante
 centre tipografice (Blaj, București,
 Rîmnicu-Vilcea, Tîrgoviște, Alba
 Iulia, Sibiu, Neamț), lucrări me-
 nite să ofere o imagine pregnantă
 asupra legăturilor existente între
 ținuturile noastre, să demonstreze
 că unitatea culturală a fost puter-
 nică, avînd un rol important în
 dezvoltarea și întărirea unității de
 neam. Cea de a doua expoziție —
 „Eminescu și Creangă în Fondul
 G. T. Kirileanu” —, organizată la
 Biblioteca Județeană Neamț, s-a
 constituit nu numai într-un omagiu
 adus celor doi mari clasici, ci a
 permis și o cunoaștere a unui fond
 documentar valoros.

Discuțiile purtate atît în secțiuni,
 cît și în cadrul ședinței finale au
 demonstrat înalta ținută a comuni-
 cărilor prezentate, largul interes de
 care ele s-au bucurat, permițînd,
 în acelaș timp, cristalizarea cîtorva
 cerințe, cum ar fi cele legate de
 posibilitățile practice ale reluării
 publicării lucrărilor sesiunii, o anu-
 mită profilare, mai strictă, a con-
 tribuțiilor, stabilirea unor teme
 majore în jurul cărora să gravi-
 teze secțiunile devenite de-acum
 „clasice”.

Mariana MIHAILESCU

MIHAI EMINESCU

„EMINESCIANA”

CENTENAR

1889—1989

În pas cu țara

Sub egida Consiliului Educației
 Politice și Culturii Socialiste, Co-
 mitetul Județean de Cultură și
 Educație Socialistă Bihor a reunit
 principalele forțe culturale ale ju-
 dețului — Biblioteca Județeană Bi-
 hor, Uniunea Artiștilor Plastici, Fili-
 ala Oradea, revista „Familia” —
 — reușind să dea „celui mai
 complet, mai cuprinzător, mai națio-
 nal și universal scriitor român, Mi-
 hai Eminescu” (am reprodus din Cu-
 vîntul înainte al Catalogului expo-
 ziției „Biblioteca edițiilor Eminescu
 românești și străine 1879—1989”)
 cinstirea ce i se cuvine.

Redactat de Constantin Mălinaș
 (Biblioteca Județeană Bihor) și Li-
 viu Papuc (Biblioteca Centrală
 Universitară „Mihai Eminescu” din

Iași) și ilustrat de Constantin Ghi-
 țescu (Iași) și Alexandru Nițescu
 (Oradea), catalogul înregistrează
 616 ediții publicate între anii 1879
 și 1989, dintre care 206 în limbi
 străine (35 de limbi străine, pe pri-
 mele locuri situîndu-se, ca număr
 de ediții, germana, rusa, maghiara,
 franceza, dar figurînd și ediții în
 limbile coreeană, bengali, sanscrită,
 chineză ș.a.). Autorii au adoptat
 metoda de descriere lansată de
 Perpessicius în 1939 și folosită pînă
 acum în ediția critică integrală
 Eminescu (ajunsă la volumul al
 XVI-lea) considerînd că li s-a „pă-
 rut a fi cea mai fidelă cu cartea,
 dînd astfel un așteptat instrument
 de informare și identificare pentru
 căutătorii de ediții Eminescu, pen-

EMINESCU ÎN EX LIBRIS

tru bibliofilia ce a făcut progrese mari ca iubire de carte și acțiune de găsire a ei“.

Vernisarea expoziției a fost „cu-plată“ cu festivitatea de premiere a câștigătorilor concursului de grafică mică „Eminescu în ex libris“. Inițiat în 1986 de către Biblioteca Județeană Bihor, concursul de ex libris pe tema literaturii române a adus, prin cea de-a treia sa ediție, „prinosul de gândire și simțire plastică, dăruit celui mai mare, mai național și universal scriitor român“ de către 52 de plasticieni, din 23 de orașe ale țării, „ce nu se cunosc, dar se recunosc și comunice între ei și cu noi prin dragostea pentru Eminescu“. Tipărit de Întreprinderea Poligrafică „Crișana“ din Oradea în condiții grafice ce-i fac cinste, Catalogul are ca autor pe Constantin Mălinaș (Biblioteca Județeană Bihor), secretar

al juriului și al Asociației de bibliofilie și ex libris „Gheorghe Șincai“ din Oradea.

Manifestarea a fost întregită cu simpozionul „Eminescu pentru toți“ ce a oferit participanților posibilitatea să asculte câteva intervenții extrem de interesante, unele dintre ele susținute de bibliotecari aparținând bibliotecilor centrale universitare din Iași și Cluj-Napoca și bibliotecilor județene Dolj, Mureș, Brașov, Bihor.

În ansamblul ei, manifestarea a probat, din nou, seriozitatea, competența și dăruirea cu care factorii culturali locali, în primul rând Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă și Biblioteca Județeană Bihor — știu să se implice în cinstirea faptelor de cultură ce aparțin trecutului și prezentului nostru.

A. M. MIHIȚ

Preocupări privind educația patriotică, revoluționară și estetică a publicului cititor

Secția pentru copii a Bibliotecii municipale Mediaș trăiește o nouă existență. Mutată la 1 noiembrie 1988, prin grija organelor locale de partid și de stat, într-un local mai amplu, mai central, mai „cu vad“ (înainte aici a funcționat un magazin de jucării), biblioteca a înregistrat creșteri spectaculoase în activitate. Astfel, dacă la sfârșitul lui aprilie 1988 numărul cititorilor se ridica la 576, cu 10 419 volume împrumutate, la sfârșitul aceleiași perioade, în acest an, registrele de activitate consemnau 928 de cititori și 15 744 de volume împrumutate.

Au fost în bună parte creșteri spontane, datorate condițiilor deosebite oferite de noul local pentru punerea mai bună în valoare a colecțiilor (cca 25 000 de volume) la raft liber, cu o structurare mai apropiată de nevoile de informare și lectură ale publicului nostru specific, pentru consultarea pe loc în cadrul sălii de lectură, pentru studiul la cataloage (catalog alfabetic pentru cărți, catalog nonpublicațiilor, catalog analitic — în curs de definitivare — al antologiilor și cu-legerilor de literatură română pentru clasele I—VIII), pentru diversificarea serviciilor (secția dispune și de colecții de discuri și de diafilme).

Dar, dezvoltarea activității nu este lăsată doar la „voia întâmplării“, ci e controlată și stimulată prin acțiuni ale bibliotecii riguros gândite și planificate.

Astfel, cele două tipuri de acțiuni, cu caracter permanent „Diminețile de basm“ și „Zilele deschise ale bibliotecii“ sînt menite să mențină interesul viu pentru bibliotecă și lectură. Mai nou, a fost inițiat și un concurs de ghicitori. Încheiat cu un moment-surpriză realizat cu elevii diferitelor școli (scenete, minirecitaluri etc.).

Printr-o legătură permanentă cu scolile s-a instituit și practica orelor de dirigentie la bibliotecă, susținute prin expoziții tematice. Cu aceste prilejuri se realizează și o cunoaștere mai bună a colecțiilor, a instrumentelor de informare, sînt familiarizați copiii cu tehnica studiului individual.

Manifestările cultural-educative ale bibliotecii, organizate la sala de lectură, sînt menite să diversifice interesele de lectură, să dezvolte capacitățile de dialog activ

cu cartea, de receptare valorizantă. Acestea au fie un caracter ocazional, putînd fi citat, ca o reușită, un mic simpozion prilejuit de ziua de 9 mai („Eroii nu au vîrstă”, cu participarea elevilor de la Școala generală din Dîrlos), fie omagial, anul acesta cîstînd printr-o suită de manifestări centenarul morții lui Eminescu și Creangă, fie de informare curentă, mai ales prin expoziții și vitrine tematice menite să prezinte colecțiile bibliotecii pe domenii de interes.

Startul în noul cadru organizatoric și funcțional al Secției de copii ne îndreptățește să apreciem reușitele, dar totodată ne obligă la un demers și mai angajat pentru educația prin carte și pentru carte a tînarului public medieșan.

Lucia BLAJAN
Maria GROZA

Inscripții jubiliare

„Zilele culturale ale Birladului” s-au integrat la ultima ediție avîntului creator cu care poporul român a întîmpinat marile evenimente politice ale acestui an — împlinirea a 45 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIV-lea al partidului.

Acțiunea a debutat cu simpoziunul „Rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în perfecționarea organizării și modernizării economiei naționale, în afirmarea științei, învățămîntului și culturii ca factori fundamentali ai progresului multilateral al patriei”, acțiune ce a fost onorată de personalitatea academicianului Cristofor Simionescu, profesor universitar doctor C. Ciopraga și cercetător istoric doctor Gh. Buzatu.

Punînd în evidență rolul preponderent al cărții în formarea multilaterală a personalității umane, în formarea unui om nou, înarmat cu ideologia marxist-leninistă, Biblioteca municipală „Stroe S. Belloescu” a organizat la Centrul de creație și cultură „Cîntarea României” o expoziție de carte „Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu — tezaur de inestimabilă valoare al gândirii și acțiunii revoluționare”.

Sub genericul „National și universal în creația eminesciană”, Biblioteca municipală, în colaborare cu Societatea de filologie din municipiu și cu participarea criticului și istoricului literar Virgil Cutitaru — redactor șef al Editurii Junimea, a participat la sărbătoarea națională a acestui an — Centenarul trecerii în nemurire a astrului poeziei românești. Programul a cu-

prins la confluența artelor, în viziunea lui Ștefan Andronache, responsabilul Bibliotecii municipale Tecuci, proiecția diaporamelor prezentate sub genericul „Constelația eminesciană”, iar actorul Fl. Predună de la Teatrul „V. I. Popa” — Birlad a susținut un sensibil recital din creația marelui poet. Cunoscutul colecționar de documente eminesciene, D. Grumăzescu a prezentat parte din acestea în cadrul unei expoziții organizate la Muzeul „V. Pârvan”.

Vechi și constant colaborator al instituției noastre, Conservatorul „G. Enescu” din Iași a fost și anul acesta prezent la Birlad, prin înfîlnirea cu reputatul profesor universitar, muzicologul George Pascu, cu Melania Boțocan și alți reprezentanți care au susținut medalionul muzical „Idealul patriotic reflectat în creația națională și universală”.

Un moment inedit l-a constituit expoziția „Noi valențe în arta vestimentară și bijuteriei contemporane românești” — prin cuvîntul său, criticul de artă Valentin Ciucă reliefind valorile artei decorative ca sistem de comunicare.

Pe durata celor șapte zile rezervate acestei importante manifestări au mai avut loc consfățiri, sesiuni de comunicare și referate, expoziții de artă plastică, de creație tehnico-științifică, de filatelie și numismatică, un concurs de creație literară pentru elevi — coordonat de poetul Cristian Simionescu, un spectacol de gală — cu filmul „François Villon”, o întîlnire a publicului birlădean cu reprezentanții ai revistei „Teatrul” și ai colaboratorilor săi (Ion Cristoiu, ViCTOR Parhon, regizorul Alexă Vișarion, dramaturgul D. Dinulescu, precum și actorii Mihai Fotino, M. Mălaimare, Dionise Vitcu, Dana Dogaru, Radu Duda ș.a.), întîlniri ale oamenilor muncii cu brigada științifică a revistei „Magazin” într-o realizare captivantă, sub coordonarea lui Adrian Hoajă, în fața publicului de la două mari întreprinderi ale municipiului — I.R.L. și I.E.P.A.M. Cititoarelor femeii de la Întreprinderea de Confecții, întreprindere ce va aniversa în curînd 50 de ani de existență, li s-a facilitat întîlnirea cu profesor doctor în științe psiho-pedagogice Aghi Caraba și cu scriitoarea Constantina Caranfil — redactor la revista „Femeia” — cu care s-a purtat un interesant dialog, pe teme ale vieții de familie, educației copiilor și tinerilor etc. Pe parcursul întregii ediții au avut loc spectacole artistice ale formațiilor de amatori laureate în Festivalul național „Cîntarea României”.

prof. Zinca TAMĂȘANU

Pe urmele unui regulament

Ne-am propus să pornim pe urmele unui important act normativ — Regulamentul-cadru pentru organizarea și funcționarea bibliotecilor specializate, emis la 8 mai 1987 prin Dispoziția nr. 195/85 a Consiliului Culturii și Educației Socialiste și Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — menit să reglementeze activitatea unei importante rețele de biblioteci, direct legate de procesul de producție, și anume, cele aparținînd întreprinderilor și instituțiilor economice.

Tipărit operativ de către Biblioteca Centrală de Stat, el a fost expedit în întreaga țară. După primirea celor 200 de exemplare, de către Biblioteca Județeană Bihor, în ziarul județean „Crisana” au apărut două articole de prezentare și explicare a prevederilor lui („Noutăți privind bibliotecile din întreprinderi”, 5 august 1987; „Reglementări menite să asigure o nouă calitate a muncii bibliotecarilor”, 9 septembrie 1987) și au fost organizate două întîlniri: una la sediul bibliotecii județene, la care bibliotecarii direct interesați nu au prea participat (ca să spunem așa), iar cealaltă, la Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatelor din Oradea, la care au fost prezentați 21 de bibliotecari (20 la sută din totalul lor), cărora li s-a înmînat, sub semnătură, noul regulament. Cit privește restul — deci cea mai mare parte a bibliotecarilor din municipiu și toți cei din județ — sînt așteptați, în continuare, să-și ridice exemplarul ce li se cuvine de la sediul Bibliotecii județene. Deci, așa s-a desfășurat prima parte a „operațiunii”.

În lunile februarie și martie ale acestui an, în urma unor acțiuni complexe de îndrumare și control efectuate în județul Bihor, au rezultat asemenea stări de fapt care trebuie să dea de gînd factorilor responsabili și anume, conducătorilor întreprinderilor care sînt direct răspunzătoare de buna funcționare a acestor biblioteci.

La Întreprinderea de Mașini-Unelte „Înrătirea” din Oradea, cu peste 3400 de oameni ai muncii (560 de cadre tehnico-ingineresti), unitate de frunte a industriei bihorene, cu toate că regulamentul a fost comunicat, acesta nu se aplică. Biblioteca specializată continuă să funcționeze cu un post retribuit din alt sector, iar personalul de care dispune este nespecializat. Cu un fond de 14000 de unități de inventar, în valoare de peste 700000 lei, are un număr nesem-

nificativ de cititori și de carte imprumutată. Efortul financiar al unității de a procura carte și de a asigura abonamente la publicații periodice de specialitate (în valoare de 42 000 lei) nu este susținut prin acțiuni de organizare și de difuzare a acestor publicații către cititori, gradul de atragere la lectură fiind sub 10 la sută, iar indicele de lectură cu totul neînsemnat. Aici, ca și în alte locuri de altfel, nu se conduc imprimările de evidență tipizată a muncii bibliotecare, prevăzute de Decretul nr. 10/1986, nu există un plan de muncă, iar comunicarea datelor statistice anuale nu are un temei real.

La întreprinderea de Încălțăminte „Solidaritatea” din Oradea, cu peste 5 000 de oameni ai muncii, biblioteca de specialitate este ca și absentă, atât din punct de vedere al fondului de carte, cât și al activității. Nu există preocuparea pentru achiziții de carte nouă, cele două dulapuri (?) cu carte, învechită și așa, se află într-un birou neaccesibil. Publicațiile obținute prin abonament de la O.I.D., O.S.I.M. și I.N.I.D. nu se dau decât unui grup restrâns de persoane. Noul regulament a fost trimis din timp, dar nu i s-a dat nici o atenție. Cît privește imprimările tipizate de bibliotecă nu sînt, nici aici, folosite. În schimb, se continuă practicarea unui sistem propriu de evidență, greoi, al lipsei de activitate. Ce să ne mai întrebăm de darea de seamă statistică anuală? S-a trimis la timp!

Situația de la Întreprinderea de Încălțăminte „Bihoreana” din Marghita este cel mai puțin complicată, deoarece biblioteca sindicatului și cea specializată au fost desființate în anul 1981, prin predare la D.C.A. (!). În 1988, noua conducere a unității a relansat problema, făcînd abonamente la presa de specialitate în valoare de 30 000 lei. Este necesară, și aici, constituirea unui cadru organizat de funcționare a bibliotecii specializate, cu carte și presă de specialitate, cu documentație tehnică specifică, potrivit noului act normativ, în beneficiul celor peste 1 200 de oameni ai muncii de la această unitate, în majoritate tineri și dornici de perfecționare profesională.

Oprim șirul exemplurilor, socotindu-le suficiente pentru a pune întrebarea: Ce este de făcut? Acest act normativ, atât de așteptat și de cerut (care a fost sprijinit și prin materiale publicate în mai multe numere ale suplimentului „Biblioteca”) are o mare virtualitate, care se cere descoperită și folosită și în județul Bihor.

La câteva luni după cele descrise mai sus, revenind în unitățile

amintite, am găsit starea neschimbată. Prin urmare, o temeinică inerție ce dorim să o întrerupem și prin aceste rânduri. Iată și cîteva propuneri.

Credem că, în primul rînd, se impune un interes crescut din partea conducerii unităților economice și a centralelor pentru a da „viață” acestui regulament. Apoi, este absolut necesară crearea unui sistem de verificare, îndrumare și perfecționare profesională, de inițiere în munca de bibliotecă a celor care au în gestiune bibliotecile specializate. Este absolut necesară aplicarea, și în aceste biblioteci, a sistemului unitar de cerințe și evidență stabilit prin Decretul nr. 10/1986. Formarea și punerea „în acțiune” a

unui comitet alcătuit din reprezentanți ai forurilor județene implicate în pregătirea și perfecționarea forței de muncă, în asigurarea unui caracter cît mai larg mișcării de creație tehnico-științifică — parte integrantă a Festivalului național Cîntarea României —, printre care, în primul rînd, Consiliul Județean al Sindicatelor Bihor, Comisia Județeană a Inginerilor și Tehnicienilor, Cabinetul județean pentru organizarea științifică a producției și a muncii, cu rol de instrument județean al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, ar avea un efect constructiv în rezolvarea acestei stări de fapt.

Constantin MĂLIŢĂ

Rețeaua unităților de informare documentară

Ca parte componentă a proceselor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, unitățile de informare documentară de ramură au rolul de asigurare informațională și de realizare a serviciilor de informare documentară specifice

unităților din economia națională. Pentru înțelegerea activității oficiilor de informare documentară de ramură, prezentăm pe scurt (din acest număr) principalele activități desfășurate de aceste unități de informare documentară.

O.I.D. pentru industria chimică (Institutul Central de Chimie, Centrul de cercetări pentru calitate, standarde, analize economice și marketing — ICECHIM), Călea Plevnei, nr. 139, sectorul 6/77131 — București, telefon 49.22.60, 49.65.80/123

Asigură o gamă largă de publicații și servicii de informare documentară, după cum urmează:

PUBLICAȚII:

● Informații externe din industria chimică (10—12 apariții pe an) — prezintă date conjuncturale și de prognoză privind produsele chimice.

● Informații statistice din industria chimică a R.S.R. (1 apariție pe an).

● Orientări, realizări, tendințe (4—6 apariții pe an) seriile:

— industria de medicamente și cosmetice;

— materiale plastice, cauciuc, fibre chimice.

SERVICII:

● Cercetări bibliografice retrospective.

● Expres — data — chimie (3 apariții/lună).

● Sinteze documentare la cerere.

● Servicii de bibliotecă.

O.I.D. pentru agricultură și industria alimentară

(Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare — Academia de

Științe Agricole și Silvice) B-dul Mărăști, nr. 61, sectorul 1/71331 — București, telefon 17.21.80/232

Asigură informarea curentă a cadrelor de conducere și specialiștilor din domeniul agriculturii și industriei alimentare prin publicații de informare documentară, cum sînt:

● Buletin agricol informativ (pentru cadrele de conducere).

● Economia și organizarea întreprinderilor agricole.

● Documentare curentă — seriile:

— Cereale și plante tehnice;

— Legumicultură și floricultură;

— Pomicultură;

— Viticultură și vinificație;

— Creșterea animalelor;

— Industria alimentară;

— Morărit, panificație și paste făinoase.

● Știința solului.

Oficiul oferă, de asemenea, serviciul de difuzare selectivă a informațiilor, corespunzător domeniilor de activitate în care se desfășoară perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor și programelor prioritare de cercetare ale Academiei de Științe Agricole și Silvice, precum și cercetări bibliografice, la cererea beneficiarilor.

ing. Emil VLAD

Biblioteca școlară — laborator de învățare

În condițiile învățămîntului modern, ale educației permanente, școlii îi revine misiunea de a-i înarma pe elevi cu deprinderi temeinice de autoinstruire și auto-perfecționare prin intermediul tuturor mijloacelor pe care le oferă societatea și științele educației și în primul rînd prin mijlocirea cărții.

Subliniind virtuțile formative și informative ale cărții, ale celorlalți purtători de informații pătrunși în sfera de acțiune a bibliotecii cu statut de colecție, valoarea socială, economică, științifică și culturală a activității de colecționare, organizare și accesibilizare a culturii încorporate în publicații, recunoaștem noua investiție a bibliotecii școlare, devenită laborator de învățare integrat organic în procesul instructiv-educativ, în formarea tinărului sub imperiul ritmurilor înalte ale progresului și cunoașterii, ale exploziei informaționale.

În fața acestor cerințe, bibliotecarul școlar, care se interpune între informație și beneficiar, nu mai poate fi simplu distribuitor de carte ci autentic cercetător „specialist în informație” care acționează cu un pas înaintea cititorului și a cărui muncă de permanentă revitalizare a memoriei experienței umane se finalizează în instrumentele biblioteconomice indispensabile informării și documentării (liste de semnalare a noutăților, bibliografii tematice, cataloage).

Problemelor variate și deseori, controversate cu care elevul vine la biblioteca școlii noastre, i se răspunde prin organizarea unor întâlniri cu specialiștii din diferite domenii corelate cu prezentarea unor recomandări de lectură, expoziții de carte sau bibliografii tematice. (Ex.: De la mitul astral la astrofizică; Ce știm despre calculator?; Ce sînt bioritmurile?).

Convinsi că biblioteca școlară are menirea de a da complexitate relației didactic-extradidactic, colectivul de cadre didactice al Liceului Industrial „Electromotor” din Timișoara colaborează permanent cu biblioteca școlii în scopul perfecționării procesului instructiv-educativ.

Astfel, determinați îndeosebi de insuficiența acoperire, prin producția editorială, a nevoilor de carte tehnică de nivel mediu, am organizat cursuri privind însușirea unui minim de deprinderi ale tehnicii intelectuale, cunoașterea căilor și instrumentelor de informare

și documentare, cunoașterea categoriilor de publicații înscrise în literatura tehnico-științifică și modul de transmitere a acestora (Ex.: Edituri, colecții, serii; surse de informare și utilizarea lor; Ce știm despre sistemul național de informare? etc.).

Cu aplicații imediate se înscriu: organizarea cu sprijinul elevilor a colecțiilor de stasuri și elaborarea proiectelor în cadrul „Tehnologiei meseriei”. Aceste operații dificile s-au desfășurat în sala de lectură, pentru ca elevii să folosească toate instrumentele de informare ale bibliotecii școlare (tablele de atelier, cataloage, stasuri, indicator stasuri). În aceste condiții, conducătorul de proiect împreună cu autorul proiectului au stabilit tema și modelul logic al efectuării cercetării, parcurgerea în succesiunea lor logică a etapelor de elaborare a proiectului, metodologia.

Metodologia pregătirii elevilor în vederea elaborării de proiecte diferă de metodologia întocmirii monografiilor sau de cea a desfășurării lucrărilor practice. Proiectul trebuie să pună subiectul într-o situație autentică de cercetare și acțiune, să se refere la o acțiune viitoare în termeni care să permită înlăturarea acesteia. Spre deosebire de monografie, în cazul proiectului, cercetarea are ca scop declarată efectuarea unei acțiuni. Monografia, ca regulă, se referă la trecut și prezent; proiectul vizează prefigurarea viitorului. Totodată, spre deosebire de lucrările practice, proiectul este precedat de o cercetare al cărei rost este stabilirea modalităților optime de înlăturare a acțiunii respective. Cercetarea la care ne referim se desfășoară cu prioritate în domeniul posibilului. Îmbrăcînd adesea forma experimentării pe plan mental, imaginația are astfel un rol de mare însemnătate, iar calculele, care trebuie să se dovedească riguroase, au menirea să verifice și deci să susțină ori să infirme soluțiile la care s-a ajuns pe această cale.

Aceste câteva aspecte specifice elaborării proiectului (culese din literatura de specialitate) se vor argumenta care pledează pentru climatul educogen și informațional al sălilor de lectură, pentru necesitatea inițierii elevilor în tainele studiului individual și însușirii tehnicilor de muncă intelectuală, imperios cerute de munca de cercetare.

Anișoara STOICA
Liceul industrial „Electromotor”
Timișoara

Un club al cărții universitare

Cînd am asistat, în urmă cu doi ani, pentru înția dată, la o „lansare” de carte universitară a acel adevărat club al cărții ce funcționează în cadrul Casei universităților, prima definire a ceea ce se petrecea acolo care mi-a răsărit în minte a fost „spectacolul de idei al cărții”. Era vorba, atunci, de „Istoria culturii și civilizației” (Vol. II) a lui Ovidiu Drimbă și poate natura cărții era determinantă pentru stilul dezbaterilor, pentru punerea în scenă a ideilor. Dar sentimentul că asist la un astfel de spectacol s-a repetat obsesiv, ori de cîte ori m-am aflat acolo, chiar și cînd s-a coborît, prin natura cărții prezentate, în perimetrul mai restrîns al științelor aplicative, ca de rîndă la lansarea cărții „Fonta bainei” (Editura Tehnică, 1988) de dr. ing. Iulian Riposan, prof. dr. ing. Laurenție Sofronie și dr. ing. Mihai Cisamera (26 aprilie 1989), o demonstrație de gîndire creativă aplicată la nevoile acute ale industriei metalurgice, în contextul cerinței programatice de economisire a materialelor și energiei, cînd se manifestă o tendință progresivă de înlocuire a oțelurilor cu fontele — mai ieftine, produse cu consum de energie mai mic și cu economie de materiale, această fontă pe bază de grafit nodular avînd proprietăți deosebite pentru cerințele concrete ale construcțiilor de mașini și diferitelor utilaje. (De notat, într-o paranteză doar formală, contribuția determinantă a Editurii Tehnice în realizarea acestei lucrări, receptivitatea seismografică la cerințele economiei naționale.)

În rîstimp, am participat la alte manifestări din cadrul ciclului „Noutăți editoriale în cartea universitară”, tutelat de C.U.B. și găzduit de Casa universităților și în organizarea B.C.U. în colaborare — în funcție de domeniul abordat — cu bibliotecile de învățămînt superior de profil. Între altele: „Contribuții la afirmarea arhitecturii românești” de Florea Stănculescu (înaintaș al arhitecturii românești de la a cărui naștere, în 1987, s-au împlinit 100 de ani), în redacția și cu un studiu introductiv de Nicolae Lascu — o lucrare de un in-

teres foarte actual în condițiile procesului de sistematizare a sator, autorul — profesor și deopotrivă bun constructor — promovind tradiția ca pe un element de continuitate (interesante, recorderile făcute cu arheologia și cu modelul dacic păstrat de arhitectura țărănească!) legat de înnoire, militând pentru abordarea construcțiilor de locuințe în conexiune cu stilul actual de viață, dar cu păstrarea specificului arhitectonic regional;

„Energii neconvenționale utilizate în instalațiile din construcții”, de Mihai Iliina, Costică Bandrabur și Nicolae Oancea (1987), autorii preocupându-se de energia solară și de cea eoliană, de instalații și tehnologii, în consens cu posibilitățile de care dispune țara noastră și cu cerințele obiective de a economisi sursele de energie tradițională, un loc aparte în lucrare acordându-se aplicațiilor practice, domeniilor în care pot fi folosite energiile neconvenționale, randamentului lor în raport cu energia electrică;

„Geniul genetic și ameliorarea plantelor” de prof. dr. doc. Teofil Crăciun de la Institutul Agronomic „N. Bălcescu” („Ceres”, 1988), lucrare valorificând cercetările într-un domeniu de mare actualitate și interes economic mondial, fiind astăzi o adevărată armă de acțiune pentru hrana și sănătatea omului, o sinteză ce interesează domeniul de interdisciplinaritate;

„Progresul tehnic și reducerea cheltuielilor materiale” de prof. dr. Ion Trăistaru, cercetător științific șef sector Gh. Zaman, prof. dr. ing. Ion Românu ș.a., lucrare abordând într-o viziune interdisciplinară (rod al colaborării între specialiști în economie și tehnică) aspecte de mare actualitate pentru economia românească în contextul economiei mondiale și al unor resurse limitate, între care: corelațiile macroeconomice în procesul producției, căile și modalitățile de reducere a cheltuielilor materiale, analize economice privind reducerea cheltuielilor materiale, strategia reducerii acestora cu stabilirea priorităților, și rolul investițiilor pentru tehnologii noi într-o viziune pe termen lung.

Un moment cu o semnificație aparte, din punctul nostru de vedere, în desfășurarea ciclului consacrat noutăților editoriale univer-

sitare, l-a marcat lansarea cărții **„Microformatele în informarea tehnico-științifică”** de dr. Mircea Regneală, lucrare de noutate absolută în știința, cultura și tehnica românească, abordând problematica unei categorii de documente noi pentru colecțiile bibliotecilor din țara noastră, pe baza unei bogate informații, cu rigoare științifică și cu o convingătoare argumentație (de subtext) privind eficiența introducerii și în bibliotecile românești a acestor cîștiguri tehnice și tehnologice ale științei informării. Saluând inițiativa Editurii Științifice și Enciclopedice de a fi deschis drumul către cititori (și încă într-o colecție de largă răspindire precum „Știința și tehnica pentru toți”) unei lucrări din domeniul bibliologiei (mai rar în atenția editurilor), ne facem o bucurie din a reaminti că buletinul „Biblioteca” a sprijinit pionieratul autorului, publicînd în serial în perioada 1980—1983 problematica acestei „noi dimensiuni Biblioteconomice” pe care o reprezintă microformatele.

Am lăsat pentru la urmă o lucrare ce, confirmîndu-și valoarea și implicit confirmînd calitatea și rigurozitatea selectivă a ciclului de noutăți editoriale universitare (lansare la 18 martie 1988), a fost încununată de Premiul Academiei R.S.R. Este vorba de „Programele de investiții și dezvoltarea economică” de Ion Cămășoiu, George Georgescu și Lucian Albu, apărută la Editura Politică în 1987, o contribuție originală și complexă la studiul investițiilor ca factor de creștere în condițiile dezvoltării preponderent intensive și ale progresului tehnic contemporan. Printre aspectele inedite abordate: eficiența macroeconomică a investițiilor și fondurilor fixe; optimizarea ratei acumulării, ciclicitatea investițiilor; rolul amortizărilor în accelerarea procesului de dezvoltare economică, eficiența investițiilor în modernizări, reutilări și reprofilări; fundamentarea programelor de investiții în sectorul „servicii”.

Autorii au pus în evidență o serie de rezerve și factori ai sporirii eficienței investițiilor în țara noastră, precum optimizarea structurii tehnologice și pe ramuri a investi-

țiilor, intensificarea activității investiționale, cu modernizări și reutilări în concordanță cu progresul tehnic contemporan; importanța aplicării metodelor de automatizare pentru accentuarea laturilor calitative ale reproducerii lărgite; scurtarea fazelor de concepție, proiectare ce preced execuția; metodele de amortizare a fondurilor fixe etc. etc. Meritul autorilor este în primul rînd de a fi depășit idei și teze mai vechi, prezentînd o concepție originală cu privire la analiza dinamică a procesului investițional, la optimizarea raportului între fondul de acumulare și cel de consum, ca și utilizarea unor metode mai puțin întilnite în economie, precum teoria stabilității structurale și analiza spectrală a seriilor dinamice.

Desigur, fiecare din lucrările enunțate, ca desigur și altele la a căror lansare nu am avut șansa de a participa, ar merita discuții de fond și în contextul unor publicații de mai mare deschidere către publicul interesat de roadele cercetării științifice universitare în contextul integrării învățămîntului cu știința și producția, după cum debaterile prilejuite de momentul lansării, în care sînt implicați specialiști dintre cei mai avizați, se constituie în modele de lectură activă, de receptare critică, de valorizare, din păcate greu de reprodus într-o consemnare ca aceasta.

Un model de lectură (de lecturi) de alt tip îl oferă și Florica Cămpăanu, specialist de aleasă ținută al Bibliotecii Centrale Universitare București și principal organizator al manifestărilor, prin selecția titlurilor propuse, prin alegerea invitațiilor, prin capacitatea de a organiza discuțiile.

Un mai vechi deziderat al nostru în legătură cu aceste activități de la Casa Universitarilor rămîne: publicul. Ele se desfășoară în lumina unei anume concepții organizatorice la nivel de microgrup specializat, dar spectacolul de idei al cărții are, ca orice spectacol, nevoie nu numai de interpreți, ci și de public. S-ar împlini astfel mai deplin și valoarea de propagandă a cărții în drumul ei către cititori.

Ioana TAUTU

Consultatii

Aspecte ale modernizării catalogului sistematic în domeniile filozofiei, sociologiei și politicii

Funcționalitatea unui catalog sistematic depinde de calitatea indexării și de instrumentele de lucru folosite în această activitate. Surprinderea întotdeauna a esențialului din conținutul documentelor, păstrarea unei succesiuni unitare în compunerea indicilor complecși și menținerea aceluiași grad de adâncime în indexare la publicații având conținut identic sau asemănător, evitarea clasificărilor paralele prin alegerea indicilor sau formulărilor relevante, evitarea relațiilor unde indexarea se poate face prin indici simpli și a inversării relațiilor când al doilea termen nu este semnificativ sînt cîteva din principiile indexării corecte și implicite ale bune structurări a catalogului sistematic.

Varietatea instrumentelor de indexare folosite în timp, neoperarea, vreme îndelungată, a modificărilor unor indici CZU, ca și unele schimbări de optică în clasificarea anumitor lucrări au consecințe negative în structura catalogului sistematic, creînd discontinuități și disfuncționalități în unitatea sa tematică, greutatea, confuzii și uneori derută în folosirea lui de către beneficiari.

Aceste aspecte sînt mai vizibile la clasele 1 Filozofie și 3 Științe și probleme sociale, unde, alături de ediții CZU străine, în indexarea publicațiilor s-au folosit, în principal, timp de aproape treizeci de ani, edițiile românești prescurtate din 1952 și 1959.

Adoptarea de către marile biblioteci ca instrument de indexare a Clasificării Zecimale Universale revăzute și adăugite, publicată de INID (1980—1981), coroborat cu numerele ulterioare din publicația FID Extensions and corrections to the UDC impune reevaluarea, reclassificarea fondurilor prelucrate anterior și unificarea structurii tematice a catalogului în concordanță

cu structura instrumentului de lucru.

Operația, de mare importanță pentru valorificarea potențialului informațional al unei colecții, a fost privită uneori cu un oarecare scepticism — izvorit din complexitatea ei și din marele volum de muncă pe care-l implică — punîndu-se problema blocării, a „înghețării”, porțiunilor de catalog cu clasificări din afara CZU și cu indici CZU anulați și evidențierea lor prin trimiteri încrucișate. „Înghețarea” duce la o încărcare exagerată a catalogului cu fișe de trimitere, ba, mai mult, este inoperantă în cazul în care aceiași indici au avut în timp semnificații și sensuri diferite.

Reclasificarea, ca singura metodă de rezolvare optimă a acestei situații se poate realiza pe două căi:

- a. reclasificarea fișă cu fișă;
- b. reclasificarea în sistem.

Reclasificarea fișă cu fișă presupune urmărirea în succesiunea din catalog a indicilor care nu se mai folosesc, convertirea mecanică în corespondenți actuali și intercalarea de rigoare, fără ca operația să fie continuată și pe fișa principală din catalogul alfabetic (de serviciu sau public). Conform acestui stil de lucru o publicație va primi atîtea clasificări noi cîte clasificări vechi a avut. Procedul este neeconomic, ba mai mult, neoperarea modificărilor și pe fișa principală din catalogul alfabetic creează greutatea în regăsirea fișelor la eventuale căsări sau recotări.

Reclasificarea în sistem presupune identificarea și scoaterea din catalogul sistematic a tuturor fișelor unui document, clasificarea documentului în funcție de valoarea lui științifică conform metodologiei și posibilităților actuale, operarea noilor clasificări pe fișa principală, reintercalarea fișelor rezultate și

eliminarea celor de prisos. Efectele pozitive ale reclasificării în sistem constau în:

a. o mai mare unitate tematică a catalogului, în sensul grupării sub indici noi și a publicațiilor indexate în afara CZU sau cu indici anulați;

b. o mai mare claritate, asigurată prin desgestionarea catalogului de indexări excesive, aproximative sau nerelevante;

c. o mai mare corectitudine, realizată prin îndreptarea diverselor erori în indexare întîlnite.

Unitate, claritate, corectitudine sînt, în fapt, atributele fundamentale ale oricărui catalog modern.

Domeniile a căror reclasificare o discutăm (filozofie, sociologie și politică) sînt la ora actuală corespunzător structurate și bine reprezentate în CZU. Problema care se pune este a găsirii celor mai corecte clasificări și a integrării în structura catalogului a diviziunilor 1M, 17C, 3CP, /T și 3TD.

Prezentarea, din practica Bibliotecii Centrale Universitare din București, a cîtorva rezolvări de acest gen o facem cu sublinierea faptului că în toate exemplele nu este vorba de o simplă transpunere a vechilor indici în echivalenții lor actuali, ci de reinterprețarea fiecărui document, în sensul marcării precise a conținutului, a renunțării la clasificări excesive, fără a diminua potențialul informațional al catalogului.

Bazele filozofiei marxiste. București, Editura Politică, 1962.

Indici vechi:

1M
1M2
1M3

Indice nou: 141.82 Filozofie marxistă;

Istoria gîndirii sociale și filozofie în România. — București: Editura Academiei R.P.R., 1964.

Indici vechi:

1(R)
1M
3C9(R)
301.19(R)

Indici noi: 1(498 (09) Istoria filozofiei românești

316.2(498) (09) Istoria curentelor, tendințelor și școlilor sociologice din România;

Pantazi, Radu. Filozofia marxistă în România: sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. — București: Editura Politică, 1963.

Indici vechi:

1M
1(R)
3C9(R)

Indice nou:

141.82(498) (09) „18/
19” Istoria filozofiei marxiste din
România, secolele 19/20 ;
Garaudy, Roger. Marxismul se-
colului XX. — București : Editura
Politică, 1969.

Indici vechi :

1M
3C7
3C96
3CI

Indice nou :

141.82(100) (09) „19”

Filozofia marxistă în lume, istoric,
secolul 20 ;

Dialectica cunoașterii științifice.
— București : Editura Politică, 1952.

Indici vechi :

1M2
1M22
1M234

Indici noi :

130.123.1 : 165 Dia-
lectica, relație cu teoria cunoașterii
165 Teoria cunoaște-
rii. Epistemologie ;

Dialectica și socialismul. — Bucu-
rești : Editura Politică, 1980.

Indici vechi :

1M
1M33
3CP(498)-5

Indici noi :

130.123.1 : 316.323.72

Dialectica, relație cu socialismul,
sistem social

316.323.72 Socialis-
mul, sistem social ;

Budreiko, N. A. Cunoașterea tai-
nelor materiei : studiu filozofic. —
București : Editura Politică, 1964.

Indici vechi :

1M : 5
1M232
1M232.1

Indice nou :

117 Materia ;

Neopozitivismul. — București :
Editura Științifică, 1962.

Indici vechi :

1(100) Neopozitivism
14(100) Neopoziti-
vism
1M326.1

Indice nou : 165.731.3 Neopoziti-
vismul ;

Oduev, S. F. Esența reacționară a
nietzscheanismului. — București :
Editura Științifică, 1965.

Indici vechi :

14(43) Nietzsche
92 Nietzsche
3C75
1M326.1

Indici noi :

1 (430)(09) „18” Niet-
zsche, F. (02.072) Filozofia lui
Nietzsche în cadrul istoriei filozo-
fiei germane, comentariu

165.724(02.072)

Nietzscheanism, comentariu ;

Grünberg, Ludwig. Critica filozo-
fiei personaliste. — București : Edi-
tura Științifică, 1962.

Indici vechi :

1(100) „19”
14 Personalism
1M326.1

Indice nou :

141.144(02.072) Per-
sonalism, comentariu ;

Gulian, Constantin I. Marxism și
structuralism. — București : Editu-
ra Politică, 1976.

Indici vechi :

1M
14 Structuralism
1(09)
301.19

Indici noi :

141.82 Filozofie
marxistă

165.75 Structuralism.

La ultimele patru exemple s-a
urmărit întregirea clasificărilor
abreviate, sistemele respective fiind
reflexate în CZU.

Sociologia, ca știință a societății
și a subsistemelor ei, a proceselor
și relațiilor sociale oferă, în struc-
turarea de la 316, posibilități și so-
luții mai bune de indexare decît
diviziunea 301 anulată. Au apărut
indici noi pentru tipuri, de socie-
tăți, structuri și stratificări sociale,
sociologia comunicării. Diviziunile
lui 316 preiau o bună parte a lite-
raturii indexate la 1M3.

Florian, Radu. Dialectica dezvoltării
societății capitaliste. — Bucu-
rești : Editura Didactică și Pedago-
gică, 1969.

Indici vechi :

1M323 : 330.12
301.16(104)
301.18(104)
308(104)
3C7

Indici noi :

130.123.1 : 316.323.6
Dialectica, relație cu capitalismul,
sistem social

316.323.6 Capitalis-
mul, sistem social ;

Structura socială a României so-
cialiste. — București : Editura Poli-
tică, 1971.

Indici vechi :

1M33
301.185.5(R)
301.185(R)
321.9(R)
308(R)

Indici noi :

316.3 : 316.323.72(493)
Structură socială, relație cu socie-
tatea socialistă românească

316.343 : 316.323.72
(498) Stratificare socială. Clase, re-
lație cu societatea socialistă româ-
nească ;

Conștiință socialistă și participare
socială. — București : Editura Aca-
demiei R. S. România, 1977.

Indici vechi :

17C
1M335

1M326

301.152

Indici noi :

316.62 : 316.323.72
Comportament social, relație cu so-
cietatea socialistă

316.621 Comporta-
ment social activ.

Din modificările mai importante
intervenite în structura diviziunii
32 *Politică* reținem anularea succesivă
a indicilor 321.9 și 323.3, care
desemneau clase și categorii sociale,
al căror conținut a trecut la 316.343
și preluarea de către 329.15 Partide
comuniste și muncitorești și 329.78
Partide și mișcări politice de tine-
ret și copii a materialelor indexate
înainte la 3CP, 3T, 3TD, 3t. Folosii-
rea, la 329.15, a indicilor auxiliari
oferă posibilitatea unor clasificări
mai nuanțate decît vechea structu-
rarea a lui 3CP (diferențierea pro-
gramelor de statute, a plenarelor de
conferințe și congrese etc.).

Stănescu, M.C. Mișcarea muncito-
rească din România în anii 1921—
1924. — București, Editura Politică,
1971.

Indici vechi :

3CP(498)-11
3C9(498)
331(498)

Indici noi :

329.15(498)(09) „1921 /
1924” Istoria PCR între anii 1921/
1924

949.8 „1921/1924” Isto-
ria României între anii 1921/1924
Propaganda de partid la nivelul
sarcinilor actuale — București :
Editura Politică, 1967.

Indici vechi :

3CP(498)-45
3CP(498)-46
3CP(498)-315
3CP(498)-5 : 33(498)-

Indice nou :

329.15 (498) (060.482)
PCR, acțiuni de propagandă

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN,
PARTIDUL COMUNIST ROMÂN.

CONGRES 8.1960. București. Con-
gresul al III-lea al Partidului Mun-
citoresc Român : 20—25 iunie 1960.
— București : Editura Politică, 1960.

Indici vechi :

3CP(R)-2
32(R)
33(R)-02
338(R)-02
327(R)

Indice nou :

329.15(498) (060.42)
„1960” Congresul PCR din 1960.

Exemplele de reclasificare pre-
zentate au, pentru alte biblioteci,
doar o valoare orientativă. Ar fi
bine însă, în perspectiva prelucrării
automate a documentelor, ca,
cel puțin, cataloagele marilor co-
lecții să aibă o structură, dacă nu
identică, măcar asemănătoare.

Ioan CARABA MITROFAN

Meridian Bibliologic

Thompson, James. *The end of Libraries.* London, Clive Bingley, 1981, 127 p.

James Thompson — autorul acestei lucrări — este un nume binecunoscut în lumea biblioteconomică contemporană. Lucrările sale anterioare, precum *An Introduction to University Library Administration* (ediția a III-a, 1979), *Library Power. A history of the Principles of Librarianship* (1980) s-au bucurat de mult interes în rândul specialiștilor.

În preocupările lui J. Thompson intră deopotrivă activitatea didactică și cea efectivă de bibliotecar — autorul lucrând și la Biblioteca Universității din Reading (Marea Britanie).

The end of libraries este o carte polemică. Nu este prima lucrare care discută despre „declinul” bibliotecii, înțelesă tradițional, cu cărți și periodice, în epoca dezvoltării spectaculoase a mijloacelor electronice de stocare și transmitere a informațiilor. După apariția cărților eruditului profesor canadian Marshall McLuhan, primul care a evaluat retrospectiv și prospectiv situația tiparului în epoca electronică, numărul lucrărilor pe această temă a sporit considerabil.

Conștient de riscul „abordării” unei asemenea teme, autorul își ia încă de la început „măsuri de siguranță”, apelând la câteva personalități anglo-americane de prestigiu, din care reproduce, chiar pe verso paginii de titlu, citate în sprinjalul cărții sale. Iată câteva dintre acestea: J. C. R. Licklider „Orice concept de bibliotecă care pleacă de la cărți pe rafturi este în mod cert o eroare”; Fremont Rider, autor al citorva cărți de răsănit din domeniul microformatelor, „Ni se pare că a venit ziua în care, dacă nu vom realiza cel mai perfecționat posibil serviciu bibliografic de informare, civilizația poate muri sufocată, înăbușită de propria sa pletură tipografică”; F. W. Lancaster „Sintem foarte aproape de ziua în care o mare bibliotecă și-

ntifică poate încăpea pe o suprafață mai mică de 3 m²; A. R. Turnbull „În timp ce noi ne uităm la televizor, cartea moare”; P. R. Lewis „Biblioteconomia bazelor de date este o realitate”.

Lucrarea lui J. Thomson cuprinde șase capitole redactate cu exactitate și severă concizie. Acestea sînt: Biblioteca inutilizabilă, Tehnologia de vîrf, Memoria electronică, Pragul de date, Viitorul cărții și Sfîrșitul bibliotecilor.

Să vedem despre ce este vorba. În primul capitol autorul dezvoltă conceptul de „bibliotecă inutilizabilă”, concept care ar fi mai familiar beneficiarilor bibliotecii decît bibliotecarilor înșiși. Situația s-ar datora contradicțiilor în natura însăși a cărții ca mijloc de înregistrare a informațiilor. Cu toate acestea, apreciază autorul „cartea prezintă calități pe care nu le poți ignora: este mică, ușoară, mobilă, decupabilă, demontabilă, remontabilă, ușor de reprodus, disponibilă și ieftină”. S-ar părea, la prima vedere, că e greu de găsit un concurent al acestui mijloc de stocare și difuzare a informațiilor. Și totuși, creșterea exponențială a publicațiilor produce derută. J. Thomson oferă câteva exemple edificatoare în acest sens. După un calcul sumar, Biblioteca Universității din Yale, care în 1938 avea 2 748 006 de volume și un personal de 206 de persoane din care aproape jumătate era cuprins în activitatea de catalogare, ar ajunge, după o dezvoltare firească, în anul 2040, la circa 200 de milioane de volume, care ar necesita pentru păstrare, conservare și servire un personal format din 6 000 de oameni. De asemenea, de la 128 km. de rafturi, câte existau în 1938, s-ar ajunge la 7 800 km. rafturi. Această spirală a creșterii publicațiilor pune în dilemă bibliotecile mari, ca Library of Congress, care după datele furnizate de Association of Research Libraries, avea în urmă cu zece ani, în 1978—1979, 14 837 130 de volume.

O cercetare făcută de profesorul Allen Kent, coordonatorul celebrei „Enciclopedii a bibliotecilor și științei informării” (*Encyclopedia of library and information science*), evidențiază faptul că numai 56—60 la sută din publicațiile achiziționate de Biblioteca Universității din Pittsburgh intră în circulație, 40 la sută nefiind vreodată consultate. Comentariul profesorului Kent este laconic: „Eficacitatea unei biblioteci trebuie întotdeauna căutată în raportul dintre mărimea colecțiilor și circulația lor”.

Una din soluțiile la creșterea exponențială a publicațiilor ar fi ca bibliotecile să-și reexamineze foarte

serios politica de achiziții, în sensul achiziționării numai în urma unor îndelungi reflecții și numai a publicațiilor de strictă utilitate pentru beneficiarii lor, cu atât mai mult cu cît nu vom putea cumpăra niciodată toate publicațiile care se editează anual nici măcar într-un domeniu îngust. Dacă de la invenția tiparului s-au publicat circa 30 de milioane de titluri, puține la număr sînt astăzi bibliotecile care își pot face un titlu de glorie mărturisind că dețin din acestea un procent cu mult superior cifrei de 5%. Ce se mai poate face pentru diminuarea efectivă a cantității de publicații din bibliotecă? Una din soluții, deja clasice, este trecerea pe microformat (microfilm sau microfisa) a documentelor vechi sau deteriorate, precum și a celor cu o mai mică consultare (cazul ultim este întîlnit la British Library care și-a trecut pe microformate aproape toate ziarele din secolul al XIX-lea, tipărite în majoritate pe o hîrtie de proastă calitate).

În capitolul al doilea, autorul discută numeroasele avantaje care decurg din impactul calculator-telemunicații. „Tehnologia de vîrf, spune autorul, este o combinație potențială a calculatorului, care poate prelucra și stoca informația, și telecomunicațiile, prin intermediul cărora informația poate fi transmisă oricărui utilizator din indiferent ce colț al lumii”. Ca atare, biblioteca deținătoare a documentului primar nu mai trebuie vizitată (referința se face la biblioteca specializată proprie), cataloagele de bibliotecă nu mai trebuie consultate, cărțile nu mai trebuie răsfoite — operații care consumă mult din timpul specialistului. Dacă preluarea de către calculator este rezolvată, transmiterea acesteia prin cablu, radio, satelit sau, și mai recent, prin fibre optice, a făcut și ea în anii din urmă progrese remarcabile. Transmisiile intercontinentale care pînă mai deunăzi erau foarte scumpe, au devenit astăzi rentabile, astfel încît comunicația directă între două puncte via satelit nu mai constituie o problemă. Se deservu aici diverse sisteme de transmitere a informațiilor la distanță cu avantajele și dezavantajele prezentate de fiecare dintre acestea.

Capitolul al treilea, „Memoria electronică” (*The Electronic memory*) face o trecere în revistă a celor mai performante sisteme de înregistrare electronică a informațiilor. După cel de-al doilea război mondial, serviciile de informare fac cu greu față creșterii cantității de informații îndeosebi în știință și tehnologie. Producția anuală de articole,

de exemplu, era estimată, în 1979, la 500.000 unități în domeniul chimiei, 350.000 în domeniul medicinei, 350.000 în domeniul biologiei, 85.000 în domeniul fizicii, 85.000 în domeniul ingineriei, 25.000 în domeniul psihologiei. Primul sistem computerizat este cel implementat de National Library of Medicine din SUA, în 1964, și cunoscut sub numele de MEDLARS (Medical Literature Analysis and Retrieval System) și al cărui celebru fruct este **Index medicus** — cunoscut în întreaga lume. Tot de MEDLARS este legat și conceptul de DSI (diseminarea selectivă a informațiilor). MEDLARS era un sistem **off-line** aplicat deopotrivă cercetărilor retrospective și serviciilor DSI, care prezenta numeroase inconveniente în privința timpului de dezvoltare a însemnat conversiunea sistemelor **off-line** în **on-line**. În sistemul **on-line**, utilizatorii sînt în comunicare directă cu calculatorul și cu baza sa de date pe care doresc să o interogheze. Primele experiențe de regăsire **on-line** au început în 1960 la Massachusetts Institute of Technology și au fost cunoscute sub numele de **Lockhead's Dialog**. În 1971, Biblioteca Națională de Medicină din SUA implementează versiunea **on-line** a lui MEDLARS, cunoscută sub numele de MEDLINE. Conversiunea lui MEDLARS în MEDLINE a făcut să crească mult utilizarea datelor de bază ale sistemului de la 20.000 de căutări pe an la 20.000 de căutări pe lună. După Ghidul lui Hall și Brown (Hall, James L. și Brown, Marjoric J. **On-line bibliographic databases: an international directory**. 2 nd ed. London, Aslib, 1981.), existau în 1981 în lume 200 bănci de date **on-line** cu cca 80 milioane de referințe și cu o creștere anuală de 10 milioane. De altfel, dezvoltarea acestui tip de informații s-a făcut simțită an de an, de la 250.000 de referințe în 1968 se ajunge în numai patru ani, în 1972, la 3 milioane și după alți patru ani, în 1976, la 24 milioane și, în sfîrșit, în 1981 la 80 milioane. Iată împărțirea pe domenii a celor 80 de milioane de informații: 35,5 de milioane Științe aplicate, 22,5 Științe pure, 11 Medicină, 5 Agricultură, 4 Filologie și Psihologie, 665.000 Religie și Teologie, 50.000 Lingvistică, 380.000 Literatură, Istorie, Geografie, Bio-

grafii, 330.000 Artă, Muzică, 220.000. Revîndind la bibliotecă, autorul nu uită să sublinieze marea capacitate de informare a unei mici biblioteci înzestrate cu un terminal care poate concura cu cea a unei biblioteci mari - depozitară a 10—20 milioane unități documentare, dar neconectată la o rețea de calculatoare.

Sînt descrise în continuare numeroase sisteme de informație bibliografică cu avantajele fiecăruia precum și cu costurile de investiție și exploatare. Lucruri asemănătoare sînt dezvoltate și în capitolul al patrulea, unde un accent mai pronunțat se pune pe transmiterea electronică la distanță a textelor: videotextul, teletextul etc.

Capitolul al cincilea „Viitorul cărții” începe astfel: „Vremea tiparului a trecut. Tiparul așa cum l-a transmis tradiția nu va mai fi folosit multă vreme în producția de carte. El va fi înlocuit complet de sisteme optice și electromagnetice de reproducere. Nu mai putem vorbi de măiestrie tipografică în ultimele decenii”. Împingînd pînă la ultimele consecințe ideea electronizării cărții și a scrisului, în general, autorul se întreabă: „Dacă tot se utilizează mașina de scris pentru redactare (fapt considerat scandalos în urmă cu o jumătate de secol, de ce nu s-ar compune pe terminal, informația ar putea fi preluată de foți cei care au nevoie de ea”. La urma urmei, consideră Thompson, ar trebui să se recunoască desehis că radioul, cinematograful și televiziunea au contribuit la sporirea gloriei unor scriitori mai mult decît a făcut-o cartea însăși. Citează în acest sens scriitorii ca Ch. Dickens, Margaret Mitchell, J. Galsworthy și A. Trollope.

Pentru domeniul educațional în care cartea se consideră încă indispensabilă, autorul recomandă videodiscul. Se știe că posibilitățile de stocare pe un megadisc sînt uriașe: pe o singură față pot fi stocate pînă la 500.000 de pagini. Așa, de pildă, informația bibliografică privind 700.000 de brevete americane apărute în perioada 1971—1980 este înregistrată pe un singur videodisc. În secolul următor, apreciază autorul, era tiparului va dispărea iar bibliotecă cu cărți va avea un rol pur istoric. Milioane de cărți tipărite ar putea fi introduse în memoriile electro-

nice, conversie care ar costa oricum mai puțin decît stocarea lor în bibliotecă.

După cum precizam la începutul comentariului nostru, lucrarea lui James Thompson nu constituie o excepție în literatura contemporană a domeniului. Proliferarea publicațiilor, computerizarea informației, accesul direct la datele documentare stocate la distanțe uneori de mii de kilometri de utilizator au produs mutații importante în gîndirea biblioteconomică actuală — biblioteca tradițională cu cărți și periodice, așa cum se prezenta ea la sfîrșitul secolului al XIX-lea fiind considerată de către mulți specialiști un anacronism. Fără îndoială, ultimele trei decenii au însemnat pentru bibliotecă mai mult poate decît ultimele trei secole. Automatizarea și informatizarea bibliotecilor este astăzi o realitate, practic acceptată de toată lumea. De aici însă și pînă la dispariția cărții ca suport informațional este, în opinia noastră, un drum lung care nu se știe dacă duce undeva. Entuziaștii susținători ai noilor suporturi informatici, al căror număr este în continuă creștere, uită că publicația, cartea îndeosebi, așa cum ne-au transmis-o înaintașii, prin avantajele uriașe pe care le prezintă, nu va putea dispărea vreodată. Dar, în egală măsură, ignorarea noilor tehnologii privind difuzarea informațiilor, a „cărții vizuale” poate avea consecințe extreme de negative asupra dezvoltării domeniului, condamînd bibliotecile la inerție, scoțîndu-le, în mod practic, din circuitul informațional al veacului nostru. Prin urmare, soluția care se impune bibliotecilor, va trebui, fără îndoială să fie una de compromis — noile tehnologii informaționale vor trebui implementate cît se poate de repede în bibliotecă pentru a se putea beneficia de informațiile din diferite rețele de informare, pe de altă parte, bibliotecile, cu excepția poate a celor strict tehnice, nu pot fi concepute fără cărți și periodice, ca și pînă acum, achiziționate poate cu mai mult discernămint, ținîndu-se seama de o mai strînsă cooperare între bibliotecile de profil, în sensul în care dacă o publicație se află într-o unitate din rețea nu va mai fi achiziționată de alte unități.

dr. Mircea REGNEALA

biblioteca

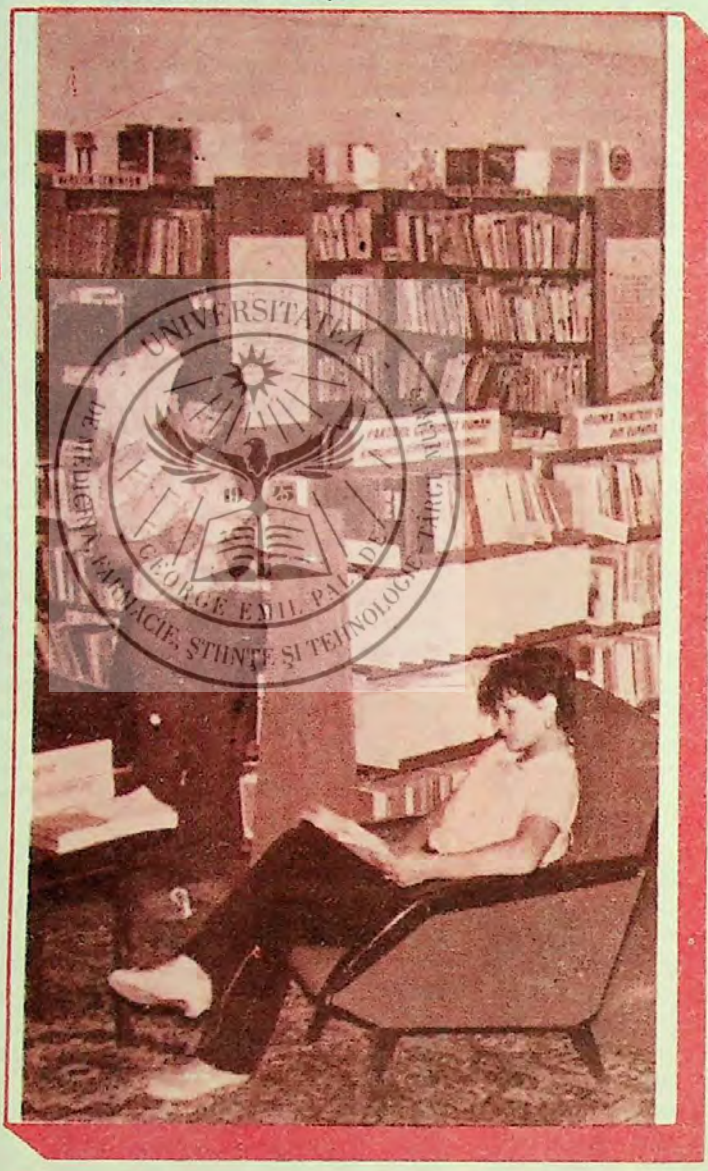
Coperta I

● BIBLIOTECA CENTRULUI DE CREAȚIE ȘI CULTURĂ SOCIALISTĂ „CÎNTAREA ROMÂNIEI” AL SINDICATULUI ÎNTRINDERII „1 MAI” DIN PLOIEȘTI

Coperta a IV-a

● BIBLIOTECA CENTRULUI DE CREAȚIE ȘI CULTURĂ SOCIALISTĂ „CÎNTAREA ROMÂNIEI” AL SINDICATELOR DIN IAȘI

biblioteca

biblioteca

biblioteca